

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามใน
ธรรมชาติ

Creative Ceramic Sculpture: Traces of Natural Beauty

สุรศักดิ์ สุขวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามใน
ธรรมชาติ

Creative Ceramic Sculpture: Traces of Natural Beauty

สุรศักดิ์ สุขวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามใน
ธรรมชาติ

Creative Ceramic Sculpture: Traces of Natural Beauty

สุรศักดิ์ สุขวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามใน
ธรรมชาติ

Creative Ceramic Sculpture: Traces of Natural Beauty

สุรศักดิ์ สุขวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

จากการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งเริ่มต้นมาจากแรงบันดาลใจ แนวความคิด การวางแผนการสร้างสรรค์ต่างๆอย่างมีขั้นตอน ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เสร็จสมบูรณ์ และผ่านการเผาที่อุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียสจำนวน 8 ชิ้น ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 4.2 ผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 4.3 ผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 4.4 ผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 4.5 ผลงานชิ้นที่ 5

ภาพที่ 4.6 ผลงานชิ้นที่ 6

ภาพที่ 4.7 ผลงานชิ้นที่ 7

ภาพที่ 4.8 ผลงานชิ้นที่ 8

หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้ผ่านกระบวนการต่างๆตามขั้นตอนการวิจัยทำให้ผลงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์ตามเป้าหมาย และสามารถทำการวิเคราะห์ผลงานได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. การวิเคราะห์ผลงาน

1. การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้ทำตามวิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์เอาไว้ โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์แนวความคิดในการสร้างสรรค์ วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรค์ วิเคราะห์เทคนิควิธีการ และวิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆดังนี้

1.1 วิเคราะห์แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว และยังเป็นภาพของความงามที่ยังคงอยู่ในความทรงจำแม้เวลาหรือธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยของภาพในความทรงจำจากอดีตที่มีความเชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจ โดยการนำเอาเรื่องราว และรูปทรงต่างๆเหล่านั้นมาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา โดยการศึกษาารูปต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นรูปทรงที่มีความเชื่อมโยงไปถึงรูปทรงของธรรมชาติในอดีต นำมาสร้างให้สร้างให้เป็นสัญลักษณ์ นำมาประกอบกันโดยอาศัยหลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้ผลงานสื่อไปถึงแนวความคิด

1.2 วิเคราะห์รูปแบบในการสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้กำหนดให้เป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม(Semi Abstract) ซึ่งยังคงมีรูปทรงที่มีความคล้ายคลึงกับที่มาจากธรรมชาติในบางส่วน โดยการศึกษาารูปทรงต่างในธรรมชาติเพื่อจะนำมาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปทรงในการสร้างสรรค์ เช่น รูปทรงของพื้นที่ เนินดิน สัตว์ต่างๆ พืชพรรณ ต้นไม้ ใบไม้ เห็ด เป็นต้น หลังจากนั้นจึงนำรูปทรงเหล่านั้นมาตัดทอน หรือเพิ่มเติม โดยใช้หลักการขององค์ประกอบศิลป์ เพื่อให้เกิดความสวยงามและมีเอกภาพ ซึ่งองค์ประกอบศิลป์เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และให้ผลงานสื่อความหมายตามแนวความคิดที่ได้วางเอาไว้

1.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยเทคนิคเครื่องปั้นดินเผา วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์เป็นหลักคือ ดิน ซึ่งเป็นดินได้มาจากพื้นที่ นำมาผสมกับดินเชื้อ(Grog) เพื่อลดการหดตัวของเนื้อดิน ลดการแตกร้าว และเพิ่มโครงสร้างให้เนื้อดินแข็งแรงมากยิ่งขึ้น ทำการนวดดินเป็นขั้นสุดท้าย หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงาน ตกแต่งผลงานด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ เมื่อผลงานเสร็จสิ้นแล้วจึงปล่อยให้เนื้อดินแห้งสนิท แล้วจึงนำเอาไปเผาในอุณหภูมิ 1100 องศาเซลเซียส จึงจะได้ผลงานสำเร็จตามที่ได้วางแผนเอาไว้ และสีน้ำตาลของเนื้อดินที่ได้จากการเผายังทำให้รู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติที่ไม่ต้องผ่านการปรุงแต่งมากเกินไปเหมือนกับวัสดุชนิดอื่นๆที่ใช้ในการสร้างงานประติมากรรม เช่น เหล็ก เรซิน พลาสติก เป็นต้น และความเป็นธรรมชาติของดินยังสามารถเชื่อมโยงไปถึงแนวความคิดได้อีกด้วย

1.4 วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นได้มีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.4.1 การสร้างแบบร่าง หรือสเก็ต (Sketch) คือจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก ซึ่งจะเป็นการวางโครงสร้างของรูปทรงต่างๆ ในเบื้องต้นทำให้เห็นวาท้องค์ประกอบของผลงานที่เกิดขึ้นจากแบบร่างนั้นมีความสอดคล้องกับแนวความคิดที่ได้กำหนดเอาไว้หรือไม่อย่างไร ซึ่งเมื่อนำแบบร่างไปขยายเพื่อสร้างผลงานจริงซึ่งมีขนาดใหญ่ขึ้นก็สามารถปรับเปลี่ยนรูปทรง หรือองค์ประกอบในผลงานได้อีก ตามความเหมาะสม เพื่อทำให้ผลงานสื่อความหมายตามแนวความคิด และเกิดเอกภาพในผลงาน

มากที่สุด ข้อดีของการสร้างแบบร่างก่อนจะทำให้การขยายผลงานจริงไม่ติดขัดเพราะแบบร่างเป็นเหมือนภาพคร่าวๆของผลงาน หรือทำให้มองเห็นแนวทางก่อนที่จะทำการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา

1.4.2 การขยายผลงานจริง อันดับแรกต้องเตรียมดินที่จะใช้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นดินได้มาจากพื้นที่ นำมาผสมกับดินเชื้อ (Grog) ในอัตราส่วน 60/40 เพื่อลดการหดตัวของเนื้อดิน ลดการแตกร้าว และเพิ่มโครงสร้างให้เนื้อดินแข็งแรงมากยิ่งขึ้น ทำการนวดดินเป็นชั้นตอนสุดท้าย ขึ้นรูปผลงานจากแบบร่างที่ได้เลือกเอาไว้แล้ว ขึ้นรูปด้วยการวิธีการหลายๆอย่าง ขึ้นอยู่กับรูปแบบในชิ้นงานนั้นๆ เช่น การขึ้นรูปด้วยการการขด (Coil Method) หรือการขึ้นรูปแบบแผ่น (Slap Method) โดยอาศัยการขึ้นรูปด้วยการปั้นแบบอิสระ (Free Form Method) เป็นหลัก ในการขึ้นรูปงานในผลงานที่มีขนาดใหญ่อาจจะมีการขึ้นรูปช่วงฐานในตอนแรก และรอจนดินหมายโครงสร้างแข็งแรงจึงจะสามารถขึ้นรูปในขั้นต่อไปได้

1.4.3 การเก็บรายละเอียด เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญ เพราะจะทำให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ ซึ่งเมื่อผลงานใกล้จะเสร็จแล้วจะต้องมีการพิจารณาถึงความงามของผลงานว่าควรที่จะเพิ่มหรือลดส่วนใดอีกหรือไม่ เพราะส่วนเล็กๆน้อยๆนั้นจะทำให้ภาพรวมของผลงานนั้นสมบูรณ์

1.4.4 การเผา เมื่อผลงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ต้องปล่อยให้เนื้อดินแห้งสนิทใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์ จึงนำมาเข้าเตาเผาไฟฟ้า เผาด้วยอุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส การเผาในอุณหภูมิเท่านี้เพื่อให้เนื้อดินแกร่ง แข็งแรง และทำให้เนื้อดินมีสีเข้มขึ้นสวยงาม และสีน้ำตาลของเนื้อดินที่ได้จากการเผายังทำให้รู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติสามารถเชื่อมโยงไปถึงแนวความคิดได้อีกด้วย

2. การวิเคราะห์ผลงาน

ผลงานการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานชิ้นทั้งหมด 8 ชิ้น ซึ่งในผลงานทั้งหมดทุกชิ้นมีความเกี่ยวเนื่องกันในเรื่องของแนวความคิด ตลอดจนเนื้อหา รูปทรงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และเทคนิคเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ซึ่งในแต่ละชิ้นนั้นก็มีความแตกต่างกันในเรื่องของรูปทรง การจัดต่างตำแหน่งขององค์ต่างๆประกอบในผลงาน ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในภาพรวม โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องราว การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ วิเคราะห์วิธีการสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องราว ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว และยังเป็นภาพของความงามที่ยังคงอยู่ในความทรงจำแม้เวลาหรือธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยของภาพในความทรงจำจากอดีตที่มีความเชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจ โดยการศึกษาเนื้อหา เรื่องราว และรูปทรงต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นรูปทรงที่มีความเชื่อมโยงไปถึงรูปทรงของธรรมชาติในอดีต แล้วนำเอารูปทรงต่างๆเหล่านั้นมาศึกษา

วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ แล้วจึงนำมาประกอบกันเข้ากันใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สื่อไปถึงแนวความคิด เกิดความงามทางสุนทรียภาพ และเอกภาพในผลงาน

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ การจัดองค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้กำหนดให้เป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) โดยการศึกษารูปทรงต่างในธรรมชาติเพื่อจะนำมาสร้างเป็นรูปทรงในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น รูปทรงของพื้นที่ เนินดิน สัตว์ต่างๆ พืชพรรณ ต้นไม้ ใบไม้ เห็ด เป็นต้น นำมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ หลังจากนั้นจึงนำรูปทรงเหล่านี้มาตัดทอน หรือเพิ่มเติม นำเอารูปทรงต่างๆ เหล่านี้มาประกอบเข้ากันโดยใช้หลักการขององค์ประกอบศิลป์ เพื่อสร้างให้เป็นรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ และนัยยะทางความคิด มีการนำเอารูปทรงของพื้นที่ แอ่งน้ำ หรือพื้นที่ดอนมาสร้างให้เป็นรูปทรงหลักของงาน และนำส่วนประกอบอื่นๆ เข้ามาผสมผสานเพื่อสร้างให้เป็นพื้นที่ของจินตนาการ และความทรงจำภายใน เมื่อเผาแล้วผลงานจะมีสีน้ำตาลอมส้ม ซึ่งเป็นสีของเนื้อดิน ทำให้ผลงานมีสีที่ดูเป็นธรรมชาติสัมพันธ์กับรูปทรงของผลงานเกิดความสวยงามและมีเอกภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆที่ได้กำหนดเอาไว้ สามารถนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

1. แนวทางในการสร้างสรรค์การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว และยังเป็นภาพของความงามที่ยังคงอยู่ในความทรงจำแม้เวลาหรือธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยของภาพในความทรงจำจากอดีตที่มีความเชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในใจ โดยการศึกษาเนื้อหา เรื่องราว และรูปทรงต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นรูปทรงที่มีความเชื่อมโยงไปถึงรูปทรงของธรรมชาติในอดีต แล้วนำมาเอารูปทรงต่างๆเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ แล้วจึงนำมาประกอบกันเข้ากันใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สื่อไปถึงแนวความคิดเกิดความงามทางสุนทรียภาพ และเอกภาพในผลงาน

2. การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผลงานเป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม(Semi Abstract) เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภายในที่มีต่อธรรมชาติในความทรงจำ จึงสร้างให้มีรูปแบบเป็นกึ่งนามธรรม โดยได้ศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติ เช่น พื้น ที่ สัตว์ พืชพรรณ จึงนำมาสร้างสรรค์โดยการตัดทอนรูปทรงออกมาให้เหลือแต่ส่วนที่ต้องการนำเสนอโดยนำมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ คงไว้แต่สาระหลักของรูปทรง แต่ยังคงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับรูปทรงที่มาจากธรรมชาติ วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์เป็นหลักคือ ดิน ซึ่งเป็นดินได้มาจากพื้นที่ นำมาผสมกับดินเชื้อ(Grog) เพื่อลดการหดตัวของเนื้อดิน ลดการแตกร้าว และเพิ่มโครงสร้างให้เนื้อดินแข็งแรงมากยิ่งขึ้น ทำการนวดดินเป็นขั้นสุดท้าย หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงาน ตกแต่งผลงานในส่วนรายละเอียดต่างๆ เมื่อผลงานเสร็จสิ้นแล้วจึงปล่อยให้เนื้อดินแห้งสนิท แล้วจึงนำไปเผาในอุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส จึงจะได้ผลงานสำเร็จตามที่ได้วางแผนเอาไว้ และสีน้ำตาลของเนื้อดินที่ได้จากการเผายังทำให้รู้สึกถึงความงามในธรรมชาติสามารถเชื่อมโยงไปถึงแนวความคิดได้อีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว ภาพของความงามที่ยังคงอยู่ในความทรงจำแม้เวลาหรือธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์

ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยของภาพในความทรงจำจากอดีตที่มีความเชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ภายใน โดยการศึกษาเนื้อหา เรื่องราว และรูปทรงต่างๆ ในธรรมชาติรอบๆ ตัวของผู้วิจัย ซึ่งเป็นรูปทรงที่มีความเชื่อมโยงไปถึงรูปทรงของธรรมชาติในอดีต แล้วนำเอารูปทรงต่างๆ เหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำมาสร้างเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ แล้วจึงนำมาประกอบกันเข้ากันใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สื่อไปถึงแนวความคิด เกิดความงามทางสุนทรียภาพ และเอกภาพในผลงานได้กำหนดให้เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยเทคนิคเครื่องปั้นดินเผา วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์เป็นหลักคือ ดิน ซึ่งเป็นดินได้มาจากพื้นที่ นำมาผสมกับดินเชื้อ (Grog) ในอัตราส่วน 60/40 เพื่อลดการหดตัวของเนื้อดิน ลดการแตกร้าว และเพิ่มโครงสร้างให้เนื้อดินแข็งแรงมากยิ่งขึ้น ทำการนวดดินเป็นขั้นสุดท้าย ขึ้นรูปผลงานจากแบบร่างที่ได้เลือกเอาไว้แล้ว ขึ้นรูปด้วยการวิธีการหลายๆ อย่าง ขึ้นอยู่กับรูปแบบในชิ้นงานนั้นๆ เช่น การขึ้นรูปด้วยการการขด (Coil Method) หรือการขึ้นรูปแบบแผ่น (Slap Method) โดยอาศัยการขึ้นรูปด้วยการปั้นแบบอิสระ (Free Form Method) เป็นหลัก สร้างสรรค์ผลงานโดยเริ่มจากแบบร่าง และขยายแบบร่างเป็นผลงานจริงจำนวน 8 ชิ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการสร้างสรรค์ผลงานของอาจารย์มณฑิรา บุญมา ซึ่งอาจารย์มณฑิราสร้างสรรค์ผลงานโดยมีที่มาจากแรงบันดาลใจจากความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความคิดความรู้สึกภายในของตนเอง ผลงานศิลปะจึงแสดงให้เห็นตัวตนและความคิดของศิลปิน เพราะว่าศิลปินดำเนินชีวิตและคิดต่อโลกอย่างไรในช่วงชีวิตของเขา เขาก็จะแสดงเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้นออกมาเป็นผลงานศิลปะ ซึ่งผลงานของอาจารย์มณฑิรา มีลักษณะสำคัญดังนี้ ใช้วัสดุพื้นบ้าน หรือวัสดุที่มีอยู่ทั่วไป และวิธีการสร้างผลงานแบบไทยๆ ในการนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน เช่น ดิน ดินเผา เทียน ไม้ บาดร การหล่อพระ เป็นต้น รายละเอียดของวัสดุที่ประกอบกันขึ้นเป็นผลงานสื่อให้เห็นถึง ความคิด จิตวิญญาณ การเยียวยาจิตวิญญาณของตัวของผู้สร้างสรรค์เอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลของการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานศิลปะประเภทอื่นๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นในแง่เนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติ หรือกระบวนการทางเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมด้วยเทคนิคเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนบางส่วนให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ
2. ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นทั้งหมดในการวิจัยเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการศึกษาแนวความคิด และเทคนิคในการสร้างผลงานศิลปะ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาต่อไปอีกในผลงานชุดต่อไป
3. สุนทรียภาพของผลงานการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ต้องการแสดงให้เห็นความงามที่อยู่ในภายในจิตใจโดยมีส่วนเชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน

สร้างสรรค์เป็นรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ของทรงจำ และความรู้สึกจากภายในให้ปรากฏออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์ในรูปแบบงานศิลปะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดเตรียมดินที่จะใช้สร้างสรรค์ผลงานให้เหมาะสมเพียงพอต่อการใช้งานในแต่ละครั้ง
2. การเตรียมดินต้องคัดแยกเศษอินทรีย์วัตถุ หรือเศษวัตถุต่างๆออกจากเนื้อดินเพื่อให้เนื้อดินสะอาด เพราะสิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้ผลงานเสียหายจากกระบวนการเผาได้
3. การนำเทคนิคเครื่องปั้นดินเผาต้องมีการทดสอบเนื้อดินในการนำมาสร้างเป็นผลงานก่อน ก่อนที่จะนำมาใช้จริง ซึ่งจะลดปัญหาความเสียหายจากการแตกร้าวได้ หรือความเหนียวไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้งาน ซึ่งการทำงานขนาดใหญ่เนื้อดินต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรงจึงจะสามารถคงรูปขณะขึ้นรูป หรือคงรูปอยู่ได้หลังจากผ่านการเผาที่อุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส

4. การตัดทอนรูปทรงเพื่อให้เหลือเป็นรูปแบบกึ่งนามธรรมนั้นต้องศึกษารูปทรงจากธรรมชาติให้ละเอียด และทำความเข้าใจให้ดีกว่าก่อน จึงนำมาตัดทอนเอาเฉพาะแก่นของเนื้อหา และความงามของรูปทรง และความหมายของรูปทรงเอาไว้ จะต้องศึกษาเรื่ององค์ประกอบศิลป์ให้ดี เพราะการนำหลายๆรูปทรงที่แตกต่างกันมารวมกันเพื่อให้เอกภาพมีความยุ่งยากพอสมควร

การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้ทำการศึกษาตามกระบวนการวิจัยการสร้างสรรค์ ตั้งแต่การหาข้อมูลที่มาของแรงบันดาลใจ การค้นหาเทคนิควิธีการ การสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ การสรุปผลการวิจัย ซึ่งได้บรรลุจุดตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อไปในการศึกษาการการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ. (2560). สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560, จาก <http://www.sonomavalleyhighschoolart.com/line-drawing.html>.
- การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ. (2560). สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560, จาก <http://www.sonomavalleyhighschoolart.com/line-drawing.html>.
- กิริติ บุญเจือ. (2522). **ปรัชญาศิลปะ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- คณาจารย์ผู้สอนศิลปสุนทรีย. (2553). **ศิลปสุนทรีย**. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- จุด. (2560). สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2560, จาก <http://www.exmoorarts.com/wp-content/uploads/2016/02/cottage.jpg>.
- _____. (2560). สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2560, จาก <http://www.zianstudio.com/images/p7.jpg>
- จี ศรีนิवासัน. (2535). **สุนทรียศาสตร์ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ** (สุเชาว์ พลอยชุม แปล เรียบเรียง). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชลูด นิมเสมอ. (2534). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ชัยชาญ จันทร์ศรี. (2552). **ประติมากรรม**. กรุงเทพฯ: บริษัท วาดศิลป์ จำกัด.
- ตายก่อนดับ : การกลับมาของ มณฑิเยร บุญมา**. (2548). กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- ทวี พรหมพฤกษ์. (2525). **เตาและการเผา**. ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
- น้ำหนักสี**. (2560). สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <http://www.rmutphysics.com/charud/naturemystery/colour/colour2.htm>.
- ปัทมพร ดำรงธรรมบุญ. (2560). **สีขั้นที่ 1**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://sites.google.com/site/punpundddd/wngcr>.
- _____. (2560). **สีขั้นที่ 2**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://sites.google.com/site/punpundddd/wngcr>.
- _____. (2560). **สีขั้นที่ 3**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://sites.google.com/site/punpundddd/wngcr>.
- ประสพ ลี้เหมือดภัย. (2543). **องค์ประกอบในงานเครื่องปั้นดินเผา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ผลงานสื่อประสมของมณฑิเยร บุญมา “เรื่องราวจากห้องทุ่ง”**. (2532). กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- ผลงานอาจารย์มณฑิเยร บุญมา**. (2560). สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก <http://artasiapacific.com/Magazine/WebExclusives/WeightOfHistoryTheCollectorsShow>.
- ผลงานอาจารย์มณฑิเยร บุญมา**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก <https://designercityline.wordpress.com/2010/09/22/inspiration-artist-montien-boonma-and-his-installation-artwork-temple-of-the-mind/>.

- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 . (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ไพจิตร อังศิริวัฒน์. (2541). **เนื้อดินเซรามิก**. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- มณฑิเยร บุญมา ผลงาน : 2533-2536**. (2536). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- มัย ตะติยะ. (2547). **สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- _____. (2549). **ประติมากรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ลีปประภา.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). **สีตรงข้าม**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ทฤษฎีสี่>.
- ส. ศิษย์คณศ. (2525). **ศิลปะเข้าใจง่าย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- สุรศักดิ์ สุขวิเศษ. (2560). **การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสม เรื่อง รูปทรงเรียบง่ายในมิติทับซ้อนของชีวิต**. มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สูจิตร์นิทรรศการผลงานสื่อผสมของมณฑิเยร บุญมา “เรื่องราวจากห้องทุ่ง”**. (2535). กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรมศิลปากร.
- เส้น**. (2560). สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2560, จาก <http://www.tups.ac.th/ps/cp01.html>.
- อิทธิพล ตั้งโฉลก รศ. (2550). **แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง**. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- Amornrat Daeng. (2560). **แสงเมื่อวิ่งผ่านแห่งปริซึม**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://sites.google.com/site/amornratdaengngam0101/phaenkar-sxn>.
- haiku/นามแฝง. (2560). **ผลงานอาจารย์มณฑิเยร บุญมา**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.artbangkok.com/wp-content/uploads/2013/07/Montien-Boonma.jpg>
- Herbert Read. (2530). **ความหมายของศิลปะ** (กิตติมา อมรทัต แปล). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- Kamron Petprayoon.(2562).นกคุ่มอีดใหญ่.สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2562,จาก <http://www.birdsofthailand.org/bird/yellow-legged-buttonquail>.
- suthat satprasert. (2560). **สีวรรณะร้อน สีวรรณะเย็น**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2560, จาก <https://sites.google.com/site/pathumwilairoom1/prakas>.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายสุรศักดิ์ สุขวิเศษ

เกิด 18 กันยายน 2517 มหาสารคาม

สถานที่เกิด จังหวัดมหาสารคาม

ตำแหน่ง/หน่วยงานที่สังกัด

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่อยู่หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ

เลขที่ 80 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 08-4661-0825

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537 วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2538 การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2542 ศิลปบัณฑิต จิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2554 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาเครื่องเคลือบดินเผา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2552-2553 อาจารย์พิเศษคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

พ.ศ. 2560 การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสม เรื่อง รูปทรงเรียบง่ายในมิติทับซ้อนของชีวิต

พ.ศ. 2554 การวิจัยเรื่องความเปลี่ยนแปลงของรูปในทรงธรรมชาติ

เกียรติประวัติ / การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์

พ.ศ. 2547 เขียนเรื่องและภาพประกอบหนังสือนิทานภาพชุด เรื่องของสตางค์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แปลนฟอร์คคิดส์

พ.ศ. 2547 เขียนเรื่องและภาพประกอบหนังสือนิทานภาพเรื่อง สามสหายจอมชน จัดพิมพ์โดย
สำนักพิมพ์แพลนฟอร์คิดส์

พ.ศ. 2548 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 นิทานภาพสำหรับเด็ก เรื่อง ยักษ์ทำความดี จากสมาคม SVA
ประเทศไทยปีน

พ.ศ. 2553-55 ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการนักศึกษาสาขาเครื่องเคลือบดินเผา ครั้งที่ 24,25,26

พ.ศ. 2554 ร่วมแสดงผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติครั้งที่ 14

พ.ศ. 2555 ร่วมแสดงนิทรรศการกลุ่ม “สุดยอด : ดินอีสาน”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หัวข้อวิจัย : การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ
ผู้ดำเนินการวิจัย : สุรศักดิ์ สุขวิเศษ
หน่วยงาน : สาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ. : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางของการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ 2) เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ขอบเขตการศึกษาข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดอารมณ์และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงอยู่ภายในความทรงจำจากอดีตที่เชื่อมโยงกับภาพของธรรมชาติในปัจจุบัน โดยการนำเอารูปทรงในธรรมชาติต่างๆมาประกอบเข้ากันเพื่อสร้างให้เป็นรูปทรงสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงไปถึงแนวความคิด ความรู้สึก และจินตนาการส่วนตัว โดยการศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติ การนำเอารูปทรงต่างๆ เช่น พื้น ที่ สัตว์ต่างๆ และพืชพรรณ นำมาศึกษาให้เกิดความเข้าใจ แล้วจึงนำมาตัดทอน ต่อเติม และผสมผสานสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา โดยเริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลจากธรรมชาติ ข้อมูลจากภาพถ่าย เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล การสร้างแบบร่างเพื่อหาความเป็นไปได้ของการสร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบศิลป์ และปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาจนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งจากผลของการวิจัยนั้นได้พบว่าการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ต้องมีการวางแผนขั้นตอนการวิจัยอย่างเป็นระบบ จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ตามวัตถุประสงค์ จึงต้องมีแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดแนวความคิด หรือการค้นหาแรงบันดาลใจ หรือการตั้งเป้าหมายของเนื้อหาในผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลต่างๆ ข้อมูลจากการศึกษาจากธรรมชาติโดยตรง ภาพถ่าย เอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจ แยกเป็นหมวดหมู่ 4) สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ โดยการสร้างเป็นแบบร่างในเบื้องต้น 5) การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เริ่มจากการเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมดิน การขึ้นรูปด้วยวิธีการต่างๆ การเก็บรายละเอียดในขั้นตอนสุดท้าย จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ทั้งหมด 8 ชิ้น การสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องแนวความคิดที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ และสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมโดยใช้เทคนิคเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะมีประโยชน์ต่อการศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนี้ และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในโอกาสต่อไป

TITLE: Creative Ceramic Sculpture: Traces of Natural Beauty

AUTHOR: Mr. Surasak Sukvises

FACULTY: Fine Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha
Sarakham University

YEAR: 2019

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the concept of creative ceramic sculpture under the concept of traces of natural beauty, 2) create ceramic sculpture under the concept of traces of natural beauty. The scope of this study covered imagination, moods and emotions relating to nature that last in the memory of the past linking to the image of nature in present. Natural forms and figures are combined to create symbolic formation that link to ideas, moods and individual imagination. From investigation of various forms such as animal and fauna in nature, the authentic forms were reduced, extended, and creatively integrated with clay sculpture. Referenced data were collected from photographs and previous literature then the information was analyzed and synthesized into first drafting to foresee possibilities of the creation, layout and production. The results of the research showed that the creative ceramic sculpture: traces of natural beauty required systematic research method to complete the work objectively. The steps are presented as 1) designating concepts and objectives or seeking inspiration, 2) collecting data from primary sources from the nature and secondary sources like photographs and documents, 3) analyzing and categorizing data, 4) synthesizing data and creating drafts, and 5) producing the creative sculpture starting from equipment preparation, clay preparation, forming and finishing. The final products were 8 creative ceramic art pieces. The development of creative sculpture: traces of natural beauty represents artistic creation of the inspiration from nature in forms of ceramic sculpture. Hopefully, this research contributes to the ideas of artistic creation and guides further education in this art form.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาเรื่อง ร่องรอย
ของความงามในธรรมชาติ โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมตามขั้นตอน
ต่างๆ เริ่มต้นจากการศึกษาเนื้อหาและรูปทรงต่างๆจากธรรมชาติ ทำให้มีความเข้าใจสามารถสร้างแบบร่าง
และสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาได้จำนวน 8 ชิ้น ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็น
ประโยชน์ในการนำมาเพื่อพัฒนาในการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์
ตามที่ได้ตั้งเอาไว้เพราะได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้ให้การสนับสนุนทุนเพื่อ
การวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทั้งหลายทุกๆท่าน ขอขอบคุณ
คณาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ กำลังใจจากครอบครัว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการ
ช่วยเหลือจนการวิจัยการสร้างสรรค์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

สุรศักดิ์ สุขวิเศษ
30 เมษายน 2562

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย/(นิยามศัพท์เฉพาะ).....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
แนวความคิด เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ.....	3
ประติมากรรม.....	10
เครื่องปั้นดินเผา.....	11
ศิลปะ และองค์ประกอบศิลป์.....	15
งานสร้างสรรค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
แนวความคิดในการสร้างสรรค์.....	34
รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	35
วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	35
สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	36
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	65
การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	70
การวิเคราะห์ผลงาน.....	72

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผลการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	75
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	76
บรรณานุกรม.....	77
ประวัติผู้วิจัย.....	79

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 พื้นที่ป่าละเมาะที่ยังคงหลงเหลือ ที่มาของแรงบันดาลใจ.....	3
2.2 เนินดินที่หลงเหลือซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นพื้นที่ป่า ก่อนที่จะถูกขุดให้เป็นพื้นที่นา.....	4
2.3 ความงามของต้นไม้ที่ยังคงหลงเหลือมาจากป่าในอดีต.....	4
2.4 พื้นที่ป่าละเมาะค่อยๆถูกแผ้วถาง.....	5
2.5 ความงามในเส้นสาย รูปทรงของพืชพรรณ.....	5
2.6 ร่องรอยของป่าที่เคยมีอยู่.....	6
2.7 ความงามของพื้นผิวดินไม้.....	6
2.8 ความเสื่อมสลายตามธรรมชาติ.....	7
2.9 เห็ดป่าเกิดขึ้นจากกิ่งไม้ผุ.....	7
2.10 รูปทรงของเห็ดมีหลากหลายรูปแบบ.....	8
2.11 เห็ดเล็กๆแทรกตัวขึ้นมาจากกิ่งไม้.....	8
2.12 เห็ดป่าเกิดขึ้นจากกิ่งไม้ผุ.....	9
2.13 นกคุ้มใหญ่ นกที่เคยอาศัยอยู่ในป่าโคกป่าละเมาะ.....	9
2.14 จุด.....	17
2.15 จุด.....	17
2.16 เส้น.....	18
2.17 การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	19
2.18 การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	19
2.19 สีขั้นที่ 1.....	20
2.20 สีขั้นที่ 2.....	21
2.21 สีขั้นที่ 3.....	21
2.22 แสงเมื่อวิ่งผ่านแท่งปริซึม.....	22
2.23 สีวรรณะร้อน สีวรรณะเย็น.....	22
2.24 สีตรงข้าม.....	23
2.25 น้ำหนักสี.....	24
2.26 รูปปร่าง.....	24
2.27 รูปทรง.....	25
2.28 ผลงานอาจารย์มณฑิยา บัญญา.....	30
2.29 ผลงานอาจารย์มณฑิยา บัญญา.....	31
2.30 ผลงานอาจารย์มณฑิยา บัญญา.....	31
2.31 ผลงานอาจารย์มณฑิยา บัญญา.....	32

ภาพที่	หน้า
3.1 เตาเผาเซรามิกไฟฟ้า.....	37
3.2 แป้นหมุน.....	37
3.3 แผ่นรองผลงาน ทำจากไม้อัดความหนา 1 ซม.....	38
3.4 โตะเกอร์อะดิน พื้นผิวหน้าทำจากปูนปลาสเตอร์เพื่อให้ดูน้ำจากเนื้อดิน.....	38
3.5 เครื่องมือปั้นขนาดต่างๆ.....	39
3.6 เกรียงโป้วสำหรับแซะ หรือปาดผิวให้เรียบ.....	39
3.7 ดินเหนียวจากท้องถิ่น นำมาตากแดดให้แห้งสนิท.....	40
3.8 ดินเชื้อ เป็นดินที่ผ่านการเผามาแล้ว และนำมาบดให้ละเอียด.....	40
3.9 ดินสอ ปากกา กระจก อุปกรณ์เครื่องเขียน.....	41
3.10 ดินจากท้องถิ่น นำมาตากแดดให้แห้งสนิทใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์.....	42
3.11 ดินที่แห้งสนิทแล้วนำมาทุบให้มีขนาดก้อนเล็กกลง คัดเศษซากวัตถุต่างๆ ออกจากเนื้อดิน.....	42
3.12 เตรียมนำดิน และดินเชื้อผสมกันในอัตราส่วน 60/40.....	43
3.13 หมักดิน โดยนำไปแช่ในน้ำโดยให้น้ำท่วมหน้าดินทิ้งไว้ 1 คืน หรือนานกว่านี้ จะทำให้เนื้อดินเหนียวยิ่งขึ้น.....	43
3.14 เกรอะดิน นำดินที่ผ่านการหมักแล้วมาเกรอะในโตะเกอร์อะดินเพื่อให้ดูน้ำออกจาก เนื้อดินจนหมดตัว.....	44
3.15 นำดินที่หมักแล้วมานวด.....	44
3.16 ดินที่ผ่านการนวดแล้วพร้อมนำไปใช้งาน.....	45
3.17 การสร้างแบบร่างผลงาน จากการศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติ.....	46
3.18 การสร้างแบบร่างผลงาน	46
3.19 การสร้างแบบร่างผลงาน การนำเอารูปทรงต่างๆในธรรมชาติมาประกอบกัน โดยใช้หลักการองค์ประกอบศิลป์.....	47
3.20 การสร้างแบบร่างผลงาน	47
3.21 การสร้างแบบร่างผลงาน การนำเอารูปทรงต่างๆมาสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ จากความคิดภายใน.....	48
3.22 การสร้างแบบร่างผลงาน.....	48
3.23 การสร้างแบบร่างผลงาน.....	49
3.24 นวดดินที่ผ่านการหมักแล้ว.....	50
3.25 ดินที่นวดแล้วพร้อมนำไปใช้งาน.....	50
3.26 เตรียมนำดินสำหรับเชื่อมเนื้อดิน.....	51
3.27 กัดดินให้เป็นรูปทรงตามที่ต้องการ.....	51
3.28 กัดดินให้ผิวเรียบด้วยท่อ PVC.....	52
3.29 ตัดบางส่วนออกให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ.....	52
3.30 รูปทรงหลักของผลงาน.....	53
3.31 สร้างพื้นผิวในผลงาน.....	53

3.32	สร้างพื้นผิวด้วยวัสดุจากธรรมชาติด้วยการกดวัสดุลงไปบนเนื้อดิน.....	54
3.33	การสร้างพื้นผิวด้วยวัสดุจากธรรมชาติ.....	54
3.34	พื้นผิวที่เกิดจากวัสดุจากธรรมชาติ.....	55
3.35	พื้นผิวที่เกิดจากวัสดุจากธรรมชาติ.....	55
3.36	ปั้นรูปทรงของกิ่งไม้เตรียมเอาไว้.....	56
3.37	ปั้นรูปทรงเห็ดเตรียมเอาไว้.....	56
3.38	ประกอบรูปทรงเข้าด้วยกัน.....	57
3.39	เชื่อมรายละเอียดของผลงานด้วยน้ำดินที่ได้เตรียมเอาไว้.....	57
3.40	เก็บรายละเอียดส่วนต่างๆในผลงาน.....	58
3.41	รายละเอียดของผลงาน.....	58
3.42	รายละเอียดของผลงาน.....	59
3.43	ผลงานเมื่อเสร็จแล้ว.....	59
3.44	ผลงานชิ้นที่ 1.....	60
3.45	ผลงานชิ้นที่ 2.....	60
3.46	ผลงานชิ้นที่ 3.....	61
3.47	ผลงานชิ้นที่ 4.....	61
3.48	ผลงานชิ้นที่ 5.....	62
3.49	ผลงานชิ้นที่ 6.....	62
3.50	ผลงานชิ้นที่ 7.....	63
3.51	ผลงานชิ้นที่ 8.....	63
3.52	นำผลงานเข้าเตาเผาเซรามิกไฟฟ้า.....	64
3.53	นำผลงานเข้าเตาเผาไฟฟ้า.....	65
3.54	ภายในเตาเผาไฟฟ้า.....	65
4.1	ผลงานชิ้นที่ 1.....	66
4.2	ผลงานชิ้นที่ 2.....	67
4.3	ผลงานชิ้นที่ 3.....	67
4.4	ผลงานชิ้นที่ 4.....	68
4.5	ผลงานชิ้นที่ 5.....	68
4.6	ผลงานชิ้นที่ 6.....	69
4.7	ผลงานชิ้นที่ 7.....	69
4.8	ผลงานชิ้นที่ 8.....	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ผู้วิจัยมีความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว ซึ่งเป็นป่าละเมาะเล็กๆที่อยู่รอบๆหมู่บ้าน และป่าตามหัวไร่ปลายนา จากการได้สัมผัส และจากการได้เห็นความงามของสิ่งต่างๆในธรรมชาติ เช่น พื้นที่ป่า เนินดิน ต้นไม้ สัตว์เล็กๆ ใบไม้แห้งที่ร่วงหล่นทับถมกันอยู่บนพื้นดิน หรือกิ่งไม้ที่กำลังผุร่อน เห็ดราที่กำลังเกิดบนขอนไม้ ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสถึงความงาม และความสวยงาม ทำให้หวนคิดถึงภาพของธรรมชาติในวัยเยาว์ที่ยังคงอยู่ภายในจิตใจที่ได้ปรากฏขึ้นมาในความคิด และซ้อนทับกับภาพของธรรมชาติในปัจจุบัน ซึ่งในอดีตนั้นธรรมชาติในบริเวณนั้นยังคงมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าในปัจจุบัน และเป็นเหมือนสวนสนุกในวัยเยาว์ของผู้วิจัย ทำให้เกิดการซึมซับเอาความงามเหล่านั้นเอาไว้โดยไม่รู้ตัว จนตกตะกอนกลายเป็นความทรงจำ ถึงแม้ว่าธรรมชาติในปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไปตามกฎของธรรมชาติ หรือด้วยการกระทำของมนุษย์ก็ตาม แต่ภาพของความงามในธรรมชาติจากอดีตเหล่านั้นยังคงปรากฏชัดอยู่ในความทรงจำและความรู้สึกของผู้วิจัย ยังคงฝังแน่นอยู่ในมโนภาพ ชัดเจน และสร้างความประทับใจอยู่ในจิตใจตลอดมา ซึ่งมีความเชื่อมโยง ซ้อนทับกับภาพความงามของธรรมชาติที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน ซึ่งความประทับใจในส่วนนี้นั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเหมือนร่องรอยของความทรงจำจากอดีตที่ซ้อนทับกับปัจจุบัน เป็นการบันทึกร่องรอยของความรู้สึก และความทรงจำด้วยการสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะ

ส.ศิษย์คณศ (2525, น. 17) กล่าวว่าเกี่ยวกับศิลปะเอาไว้ว่า มนุษย์ทำศิลปะเพื่อความพอใจ แสดงความรู้สึกของตน เป็นสัญชาตญาณแต่กำเนิดคือรัก และนิยมสิ่งงามไพเราะเรียกว่าความรู้สึกทางสุนทรียภาพ

Herbert Read (กิตติมา อมรทัต, 2530, น. 18: อ้างอิงจาก Herbert Read) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินเอาไว้ว่า ศิลปะจึงได้มีคำจำกัดความอย่างง่ายและเป็นธรรมชาติที่สุดคือ พยายามที่จะสร้างรูปลักษณ์ความพึงพอใจขึ้นมา และรูปลักษณ์นั้นก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในความงาม อารมณ์ความรู้สึกในความงามนั้นจะเป็นที่พึงพอใจได้ก็ต่อเมื่อประสาทสัมผัสของเรา รู้สึกชื่นชมในเอกภาพ หรือความประสานกลมกลืนกันในความสัมพันธ์อันมีระเบียบแบบแผน

ผู้วิจัยต้องการถ่ายทอดแนวความคิดที่มีแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจในอดีตที่เชื่อมโยงกับภาพในปัจจุบัน นำเอารูปทรงต่างๆเหล่านั้นมาประกอบเข้ากันเพื่อสร้างให้เป็นรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะตัวที่เชื่อมโยงไปถึงแนวความคิด เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการส่วนตัว โดยการศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติ นำเอารูปทรงต่างๆในพื้นที่ เช่น แอ่งน้ำ สัตว์ต่างๆ และพืชพรรณ นำมาศึกษา ตัดทอน ต่อเติม และผสมผสานสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางของการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ
2. เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลของการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ
2. ศึกษาการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ จำนวน 8 ชิ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา คือ ผลงานประติมากรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้เทคนิควิธีการของเครื่องปั้นดินเผา
2. ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ คือ รูปทรงต่างๆในธรรมชาติจากความรู้สึก และจากความทรงจำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางของการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ
2. ได้มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลแนวความคิด เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ
2. ข้อมูลประติมากรรม
3. ข้อมูลเครื่องปั้นดินเผา
4. ข้อมูลศิลปะ และองค์ประกอบศิลป์
5. ข้อมูลงานสร้างสรรค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวความคิด เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ

ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งมีแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภาพความงามของธรรมชาติที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน โดยการนำเรื่องราว และรูปทรงที่อยู่ภายในความทรงจำ ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยจากความทรงจำในอดีต ให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมในรูปแบบผลงานศิลปะ โดยการศึกษารูปต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย และนำมาสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา

ภาพที่ 2.1

พื้นที่ป่าละเมาะที่ยังคงหลงเหลือ ที่มาของแรงบันดาลใจ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.2
เนินดินที่หลงเหลือซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นพื้นที่ป่า ก่อนที่จะถูกขุดให้เป็นพื้นที่นา
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.3 ความงามของต้นไม้ที่ยังคงหลงเหลือมาจากป่าในอดีต
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.4 พื้นที่ป่าละเมาะค่อยๆถูกแผ้วถาง
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.5 ความงามในเส้นสาย รูปทรงของพืชพรรณ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.6 ร่องรอยของป่าที่เคยมีอยู่
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.7 ความงามของพื้นผิวต้นไม้
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.8 ความเสื่อมสลายตามธรรมชาติ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.9 เห็ดป่าเกิดขึ้นจากกิ่งไม้ผุ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.10 รูปทรงของเห็ดมีหลากหลายรูปแบบ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.11 เห็ดเล็กๆแทรกตัวขึ้นมาจากกิ่งไม้
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.12 เห็ดป่าเกิดขึ้นจากกิ่งไม้ผุ
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.13 นกคุ้มใหญ่ นกที่เคยอาศัยอยู่ในป่าโคกป่าละเมาะ
ที่มา <http://www.birdsofthailand.org> (2562,เว็บไซต์)

2. ประติมากรรม

ทัศนศิลป์ (Visual Art) คือศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็น และรับรู้ได้ด้วยตาของมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. จิตรกรรม (Painting)
2. ประติมากรรม (Sculpture)
3. ภาพพิมพ์ (Print making)
4. สื่อผสม (Mixed Media)
5. สถาปัตยกรรม (Architecture)

ผลงานทัศนศิลป์สามารถแบ่งลักษณะตามรูปแบบได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ศิลปะรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) หรือศิลปะแสดงลักษณะหรือเรียกว่าศิลปะรูปธรรม (Realism) เป็นรูปแบบที่ต้องยึดหลักความจริงที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติอย่าง รูปแบบจะเป็นการนำเสนอความจริงและข้อเท็จจริงต่าง ๆ

2. ศิลปะไร้รูปสัญลักษณ์ (Non-Figurative Art) หรือศิลปะนามธรรม (Abstract Art) ลักษณะการถ่ายทอดศิลปะที่ไร้รูปสัญลักษณ์นี้ ศิลปินจะไม่ได้ทำตามธรรมชาติตามที่มองเห็น แต่จะให้ความสำคัญกับทัศนธาตุ เช่น จุด เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง-รูปทรง พื้นผิวต่าง ๆ เป็นต้น

3. ศิลปะกึ่งไร้รูปสัญลักษณ์ (Non-Figurative art and Semi-Figurative) หรือกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) เป็นงานศิลปะที่มีการดัดทอนรูปทรงบางส่วนออกไปจากความเป็นจริงหรือดัดแปลงไปจากธรรมชาติ รูปแบบอาจเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย หรือเปลี่ยนแปลงจนไม่สามารถจะจดจำรูปทรงดั้งเดิมที่มาจากธรรมชาติได้ ซึ่งอาจจะเป็นการลดทอน (Distortion) ให้มีลักษณะลักษณะแตกต่างออกไปจากเดิม

ประติมากรรม (Sculpture) คือ ผลงานทัศนศิลป์ที่เป็นการสร้างสรรค์รูปทรงที่สามารถมองเห็น และมีปริมาตรมีลักษณะเป็น 3 มิติกินพื้นที่ในอากาศ มีความกว้าง ความยาว และความสูง สร้างสรรค์จากวัสดุต่างๆ เช่น ดิน ปูน พลาสติก ไม้ และการหล่อโลหะ เป็นต้น

ความหมายของประติมากรรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) ให้นิยามความหมายของประติมากรรมว่า ประติมากรรม หมายถึง ศิลปะสาขาหนึ่งในจำพวกจิตรศิลป์เกี่ยวกับการแกะสลักไม้ หินอ่อน โลหะ เป็นต้น ให้เป็นรูปหรือลวดลายต่าง ๆ

ชัยชาญ จันทศรี (2552, น. 42) ให้ความหมายของประติมากรรมเอาไว้ว่า ประติมากรรม คือ งานศิลปะที่เป็นงานสามมิติจริงกินระวางเนื้อที่ในอากาศโดยผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาสื่อวัสดุต่างๆ เช่น ไม้ หิน ดิน ภูเขา กระดูกสัตว์ แร่ธาตุชนิดต่างๆ วัสดุเคมีสังเคราะห์ ฯลฯ นำเข้าสู่กระบวนการต่างๆ ในการสร้างสรรค์ศิลปะ

มัย ตะตียะ (2549, น. 27) ให้ความหมายของประติมากรรมเอาไว้ว่า ประติมากรรม (Sculpture) เป็นผลงานแขนงหนึ่งในทัศนศิลป์ที่เกิดจากผลแห่งการรับรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านประสาททางตาและผิวหนังจับต้องแล้วเกิดความประทับใจและสะท้อนใจ มนุษย์จึงค้นคิดที่จะหาทางจำลองภาพเหตุการณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นไว้ด้วยวัสดุที่หลากหลายชนิด

ลักษณะของประติมากรรมสามารถแบ่งตามความสูงต่ำได้ดังนี้

1. ประติมากรรมลอยตัว (Round relief) คือ ผลงานประติมากรรมสามมิติมีลักษณะกินพื้นที่ในอากาศ สามารถดูได้รอบด้าน เช่น อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นต้น

2. ประติมากรรมนูนสูง (High relief) คือ ผลงานประติมากรรมสามมิติมีลักษณะกึ่งในอากาศ ที่มีฐานหรือมีพื้นด้านหลัง สามารถดูได้เฉพาะด้านและด้านข้างเท่านั้น เช่น ประติมากรรมสลักหินหน้าบัน ปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นต้น

3. ประติมากรรมนูนต่ำ (Low relief) คือ ผลงานประติมากรรมสามมิติมีลักษณะกึ่งในอากาศ แต่มีลักษณะต่ำกว่าประติมากรรมนูนสูงซึ่งสามารถพบเห็นได้ตามเหรียญกษาปณ์ หรือเหรียญวัดอุโมงค์ และ ลวดลายประดับอาคารต่างๆ เป็นต้น

4. ประติมากรรมร่องลึก (Incised relief) คือ ผลงานประติมากรรมสามมิติมีลักษณะกึ่งในอากาศ มีลักษณะคล้ายประติมากรรมนูนต่ำ แต่เป็นการขุด หรือเซาะร่องลงไปในพื้นที่ระนาบของงาน เพื่อสร้างสรรค์ให้เป็นรูปทรงต่างๆ

3. เครื่องปั้นดินเผา

ประเทศไทยมีการค้นพบภาชนะดินเผาเกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทยซึ่งมีอายุย้อนไปได้ถึง 10,000 ปี เครื่องปั้นดินเผาถูกผลิต และสร้างสรรค์ขึ้นมาจากความคิด และบริบทของการดำรงชีวิตมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันทั้งในด้านรูปแบบ รูปทรง ลวดลายประดับ ตลอดจนวัสดุที่ใช้ผลิต เช่น เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง เครื่องปั้นดินเผาสำริด และเครื่องปั้นดินเผาสังคโลก เป็นต้น

เครื่องปั้นดินเผาสามารถจัดแบ่งตามเนื้อดินที่ใช้ปั้นได้ดังนี้

1. เนื้อดินธรรมดา Terra Cotta เผาที่อุณหภูมิ 850 องศาเซลเซียส
2. เนื้อดินธรรมดา Earthenware เผาที่อุณหภูมิ 850-1,150 องศาเซลเซียส
3. เนื้อดินแกร่ง Stoneware เผาที่อุณหภูมิ 1,150-1,300 องศาเซลเซียส
4. เนื้อกระเบื้อง Porcelain เผาที่อุณหภูมิ 1,300-1,450 องศาเซลเซียส

วัสดุสำคัญที่ใช้สำหรับเครื่องปั้นดินเผาเป็นหลักคือ ดิน หิน ตลอดจนแร่ธาตุต่างๆบนโลกนี้

ดิน เป็นวัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีอยู่โดยทั่วไปบนพื้นผิวโลก โดยเกิดจากการผุกร่อนของ หิน จากการถูกแสงแดด ฝน และลม ดินเป็นวัสดุที่มีความเหนียว (Plastic Materials) สามารถนำมาขึ้นรูปปั้นเป็นรูปทรงต่างๆได้ ดินในธรรมชาติจะมีความแตกต่างกันซึ่งเกิดจากแหล่งกำเนิด ทำให้มีแร่ธาตุ และ คุณสมบัติทางความเหนียวแตกต่างกัน มีหลายชนิด ดังนี้

1. ดินขาว (Kaolin or China clay) ส่วนใหญ่เป็นดินที่เกิดในที่ราบสูงเนื้อดินหยาบ มีความทนไฟสูง 1,750 องศาเซลเซียส นำมาขึ้นรูปโดยยากแก่การทรงตัว และมีความเหนียวน้อย การนำไปใช้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาต้องนำไปผสมกับวัตถุดิบอื่นเป็นดินที่มีการหดตัวน้อย พบในธรรมชาติที่เป็นดินสีขาวหม่น เมื่อนำไปเผาจะมีสีขาว

2. ดินดำ (Ball Clay) หรือดินเหนียวขาวเป็นดินที่พบในที่ราบต่ำ มีสารประกอบอย่างอื่นปะปนอยู่มากเมื่อยังอยู่ในรูปของวัตถุดิบที่ยังขึ้นอยู่มักจะมีสีเทา หรือสีดำ มีความเหนียว เนื้อดินละเอียด มีความทนไฟในอุณหภูมิประมาณ 1,300 องศาเซลเซียส มีสารคาร์บอนมากเมื่อนำไปเผาแล้วให้สีขาว หดตัวมากกว่าดินขาว

3. ดินแดงทั่วไป (Terra-cotta Clay) หรือดินเหนียวทั่วไปเป็นดินที่พบทั่วไปในธรรมชาติ ส่วนมากมีแร่ธาตุภายในดินแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิด มีธาตุเหล็กค่อนข้างสูง เป็นดินที่จัดอยู่ในประเภทเกรดต่ำ เนื้อหยาบ เมื่อเผาแล้วจะให้สีที่มีความแตกต่างกัน เช่น สีเหลืองนวล สีส้ม สีแดง เป็นต้น นิยมใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทอิฐมอญ อิฐโพร่ง ท่อระบายน้ำ กระเบื้องมุงหลังคา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีความเหนียวมาก

ในการใช้งานส่วนมากนิยมเอาไปผสมกับทราย หรือดินเชื้อ มีสารจำพวกต่างมาก (Alkalines) ในประเทศเรานิยมใช้ทำผลิตภัณฑ์พวกกระถางต้นไม้ และครก เป็นต้น

4. ดินเบนโทไนท์ (Bentonite clay) เป็นดินที่เกิดจากซีล้าภูเขาไฟมีความเหนียวมากกว่าดินเหนียวธรรมดา มีการหดตัวมาก เป็นผลึกละเอียดดูน้ำเอาไว้ได้มากทำให้ดินสามารถขยายตัวได้ถึง 5 เท่า ทำให้ดินพองตัว นิยมนำมาใช้ในส่วนผสมของเนื้อดินปั้นเพื่อเพิ่มความเหนียว

วิธีการทดสอบคุณสมบัติของเนื้อดินเพื่อหาค่าความเหนียว (Plasticity)

ความเหนียวคือ คุณสมบัติที่วัตถุที่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพทางรูปได้ สามารถคงรูปทรงอยู่ได้ เมื่อปล่อยแรงที่กดหรือบีบออกแล้ว สิ่งที่ทำให้ดินมีความเหนียวเพิ่มขึ้นได้แก่ ความละเอียด และความชื้น ดินที่มีความละเอียดมากจะมีความเหนียวมากกว่าดินที่มีความละเอียด และดินที่มีความชื้นมากก็จะมี ความเหนียวมากกว่าดินที่มีความชื้นน้อยเป็นดิน การหาค่าความเหนียวของดินเบื้องต้นทำได้โดยการชูดินขึ้นมา จากแหล่งแล้วนำดินมาขยำกับน้ำให้มีความชื้นที่พอเหมาะ คลึงดินเป็นแท่งกลมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 1 ซม. แล้วนำมาขดรอบนิ้วมือ ถ้าแท่งดินไม่ขาดหรือแตกกร้าวแสดงว่ามีความเหนียวดี แต่ถ้ามีรอยแตกของดินมากแต่ยังไม่ขาดแสดงว่าดินไม่ค่อยเหนียว

การเตรียมดิน (Clay Bodies) การทำงานเครื่องปั้นดินเผาจำเป็นต้องมีการเตรียมดิน เพื่อความเหมาะสมในการใช้งาน ต้องมีการปรับปรุงเนื้อดินเช่น การทำความสะอาดเนื้อดิน หรือเพิ่มความเหนียว หรือเพิ่มความแข็งแรงของเนื้อด้วยการใส่ดินเชื้อ (Grog) เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การนวดล้างเนื้อดินให้บริสุทธิ์โดยนำเอาเศษอินทรีย์วัตถุต่างๆ หรือเศษหิน ทราย ออกไปจากเนื้อดิน
2. นำดินมาตากให้แห้งสนิท และบดเป็นผงละเอียด จากนั้นจึงนำไปแช่น้ำ
3. กวนดินให้เหลว นำตะแกรงมากรองเอาเศษอินทรีย์วัตถุ หรือเศษหิน ทราย ออกจากเนื้อดิน
4. นำดินมากรองกับโตะกรองดินซึ่งเป็นปูนพลาสติก
5. นำดินมาปรับปรุงคุณภาพตามที่ต้องการเช่นการเติมดินเชื้อเพื่อเพิ่มโครงสร้างให้เนื้อดิน หรือการเพิ่มแร่ธาตุทนไฟลงไปเนื้อดินเพื่อเพิ่มจุดสุกตัว จากนั้นจึงนำดินไปหมัก ซึ่งการหมักจะช่วยเพิ่มความนุ่มนวล และความเหนียวให้กับเนื้อดินมากขึ้น
6. การนวดดิน ซึ่งจะช่วยให้เนื้อดินละเอียด ไล่ฟองอากาศออกไปจากเนื้อดิน เหมาะกับการนำไปขึ้นรูป

หิน เป็นวัตถุดิบที่ไม่มี ความเหนียว (Non Plastic Materials) เป็นเศษชิ้นส่วนย่อยๆของโลก มีส่วนประกอบของแร่ธาตุหลายชนิดรวมกัน มีโครงสร้าง และรูปผลึกไม่แน่นอน สามารถนำมาผสมเนื้อดิน และน้ำเคลือบได้อีกด้วย มีอยู่หลายชนิดดังนี้

1. หินเขี้ยวหนูมาน หรือหินควอตซ์ (Quartz) สารประกอบของซิลิกาที่เกิดในธรรมชาติ มีความบริสุทธิ์มากกว่าวัตถุดิบชนิดอื่น มีความแข็งแรงผสมในเนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบ มีความโปร่งใส ทนต่อการกัดกร่อน ทำให้เคลือบเป็นมัน
2. หินฟันม้า (Feldspar) ใช้ทำหน้าที่เป็นตัวหลอมละลาย (flux) ในอุณหภูมิสูงใช้ผสมในเนื้อดินปั้น และน้ำเคลือบได้ทั้งสองอย่าง ทำให้เนื้อดินแข็งแรง
3. หินปูน (Whiting) นิยมใช้ในการผสมน้ำเคลือบส่วนในเนื้อดินปั้นนั้นใช้น้อยมากเพราะถ้าใส่มากเกินไปจะทำให้เนื้อดินยุบตัวลงได้ การผสมในน้ำเคลือบมีความต้านทานต่อกรด ทำให้เคลือบไฟต่ำลง
4. หินโดโลไมท์ (Dolomite) หินโดโลไมท์เป็นสารประกอบของแมกนีเซียมและแคลเซียมคาร์บอเนต ใช้ผสมในเนื้อดินเพื่อลดจุดสุกตัวและลดอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ในเวลาทำการเผาได้ดี

5. หินไพโรฟิไลต์ (Pysophyllite) เป็นหินที่มีสารประกอบของอลูมิเนียมซิลิเกต ใช้ผสมในเนื้อดินปั้นและน้ำเคลือบ ช่วยลดการบิดเบี้ยวได้ดี นอกจากนี้ยังนิยมผสมในเนื้ออิฐทนไฟ

6. ทัลค์ (Talc) เป็นสารประกอบของแมกนีเซียมซิลิเกต ใช้ในการฉาบผิวในอุตสาหกรรมเซรามิก ใช้ผสมในเนื้อดินที่เป็นผลิตภัณฑ์สีขาว ช่วยให้เนื้อดินมีความคงทน

7. ถ้ำกระดูก (Bone ash) ถ้ำกระดูกเป็นวัตถุที่เตรียมขึ้นจากถ้ำกระดูก มีส่วนประกอบของแคลเซียมฟอสเฟต และแคลเซียมคาร์บอเนต ใช้ผสมในเนื้อดินทำหน้าที่เป็นจุดหลอม (Flux) ทำให้ผลิตภัณฑ์โปร่งแสงมาก บางครั้งใช้ผสมในน้ำเคลือบ

8. ดินเชื้อ (Grog) คือดินที่ผ่านการเผาแล้วนำมาบดจนมีขนาดต่างๆ ตามความต้องการ ใช้สำหรับผสมเนื้อดินปั้นเพื่อช่วยในการควบคุมการทรงตัว และการหดตัว สามารถป้องกันการแตกร้าวของผลิตภัณฑ์ได้

กรรมวิธีการขึ้นรูป การขึ้นรูปในงานเครื่องเคลือบดินเผามีอยู่หลายวิธี กรรมวิธีที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งมีการทำมาตั้งแต่สมัยโบราณคือการขึ้นรูปแบบอิสระ (Free Forming) และการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน (Throwing Method) และมีอีกหลายวิธีการในปัจจุบัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ว่าต้องการผลิตงานประเภทใด และขึ้นอยู่กับความถนัด ความชำนาญและความชอบของแต่ละคนอีกด้วย โดยสามารถแบ่งการขึ้นรูปได้ดังนี้

1. การปั้นแบบอิสระ (Free Form Method) การขึ้นรูปด้วยมือเป็นวิธีการขึ้นรูปชิ้นงานเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิธีการที่มนุษย์ได้ทำมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยการควบคุมดิน ขณะขึ้นรูปให้ได้ตามที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยทักษะ และความชำนาญ เหมาะกับงานประเภทศิลปกรรม หรือประติมากรรม โดยสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้โดยมีเครื่องมือเพียงเล็กน้อย

2. การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน (Throwing Method) เป็นการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนมือ หรือแป้นหมุนไฟฟ้า สามารถใช้ดินทุกชนิดในการขึ้นรูป แต่ควรจะเป็นดินที่มีความเหนียว และไม่มีเศษวัสดุอื่นเจือปนในเนื้อดิน

3. การขึ้นรูปแบบแผ่น (Slap Method) เป็นการขึ้นรูปโดยการนำดินมาทำเป็นแผ่นๆ ด้วยการกดหรือคลึงดินให้แบนตามความหนาที่ต้องการซึ่งมีอยู่หลายวิธี แล้วจึงนำมาตัดแต่งรูปทรงตามความต้องการจนสามารถนำมาขึ้นรูปเป็นผลงานได้

4. การขึ้นรูปแบบใช้พิมพ์กด (Hand Pressing) เป็นการขึ้นรูปด้วยการกดดินลงไปบนแม่พิมพ์ ซึ่งแม่พิมพ์นั้นสามารถทำจากปูนปลาสเตอร์ หรือดินเผาก็ได้ มีทั้งแบบแม่พิมพ์ขึ้นเดียว หรือพิมพ์ 2 แผ่น

5. การหล่อเนื้อดิน (Slip Casting) การขึ้นรูปที่ต้องอาศัยแม่พิมพ์ปูนปลาสเตอร์ และเนื้อดินเหลว และต้องเติมน้ำยักันดินตกตะกอน นิยมหล่องานที่มีรายละเอียดมาก

6. การขึ้นรูปแบบใช้ไบมิด (Jigger Method) เป็นการขึ้นรูปแบบงานอุตสาหกรรม ผลิตได้รวดเร็ว และได้จำนวนมาก โดยใช้ไบมิดเหล็ก และแม่พิมพ์ในการขึ้นรูป พัฒนามาจากการขึ้นรูปแบบแป้นหมุน นิยมใช้ผลิต ถ้วย จาน ชาม ภาชนะที่มีลักษณะสมมาตรสองข้างเท่ากัน

7. การขด (Coil Method) เป็นการขึ้นรูปโดยการคลึงดินให้เป็นเส้นยาวๆ แล้วนำมาขดซ้อนต่อกันให้เป็นรูปทรง หรือภาชนะต่างๆ สามารถขึ้นรูปทรงกลวงได้ตั้งแต่ภาชนะขนาดเล็ก จนถึงการผลิตงานประติมากรรมขนาดใหญ่

การเผา (Firing) ผลงานเครื่องปั้นดินเผาจะสำเร็จอย่างสมบูรณ์ต้องผ่านการเผาเพื่อขจัดน้ำที่มีอยู่ในเนื้อดินออกไปจนหมด และทำให้เนื้อดินสุกตัว จนเกิดความแกร่ง เตาเผาที่นิยมใช้กันในงานเซรามิก สามารถแบ่งตามการใช้เชื้อเพลิงเป็น 2 ชนิด คือ เตาไฟฟ้า และเตาแก๊สแต่ละชนิดมีการเผาที่แตกต่างกัน รวมทั้งสิ่งที่เกิดจากเคลือบก็จะแตกต่างกันด้วย

1. เตาไฟฟ้า (Electric Klin) เป็นเตาที่ใช้เชื้อเพลิงจากไฟฟ้า โดยมีขดลวดนิโครม (Nichrom) หรือ Nickle-Chroming เป็นตัวให้ความร้อน มีตัววัดอุณหภูมิภายในเตาเรียกว่า “ไพโรมิเตอร์” (Pyromitor) ไม่มีปล่องระบายควันจึงเผาได้สะอาด เผาได้เฉพาะบรรยากาศแบบสันดาปสมบูรณ์ (Oxidation) ให้อุณหภูมิได้สม่ำเสมอ ควบคุมอุณหภูมิได้สะดวก

2. เตาแก๊ส เป็นเตาที่ใช้เชื้อเพลิงจากแก๊ส โดยใช้ออกซิเจนผสมกับแก๊สกลายเป็นความร้อนมีการวัดอุณหภูมิโดยใช้ไพโรมิเตอร์ (Pyrometer) และคอนวูดอุณหภูมิจะมีการปลดปล่อยควันการเผาจะเผาได้ทั้งบรรยากาศแบบสันดาปสมบูรณ์ และการสันดาปไม่สมบูรณ์ การเผาเตาแก๊สจะต้องมีใช้ความชำนาญของผู้ควบคุมการเผา

บรรยากาศในการเผา 2 แบบ

1. การเผาสันดาปสมบูรณ์ (Oxidation Firing) เป็นการเผาที่พยายามให้ออกซิเจนในบรรยากาศในเตามีมาก นั้นหมายถึงการหมุนเวียนการเผาไหม้ที่ดี ก๊าซที่เกิดการลุกไหม้ได้ผสมกับอากาศที่มีมากเกินพอดี ทำให้ไม่เหลือก๊าซในเตาเลย ผลก็คือก๊าซจะลุกไหม้หมดแต่อาจจะใช้พลังความร้อนไม่เต็มที่ เนื่องจากการหมุนเวียนที่ดีของเตา ให้ความร้อนบางส่วนถูกถ่ายเทออกจากเตาเร็วเกินกว่าที่จะถ่ายเทให้กับผลิตภัณฑ์ภายในเตาได้ การเผาแบบนี้เหมาะสำหรับการเผาดีบุกเพื่อขจัดสิ่งเจือปนในเนื้อดิน ประเภทสารอินทรีย์ หรือสารที่ให้คาร์บอนไดออกไซด์

2. การเผาสันดาปแบบไม่สมบูรณ์ (Reduction Firing) เป็นการเผาที่ตรงกันข้ามกับวิธีการเผาแบบสันดาปสมบูรณ์ คือการทำให้การหมุนเวียน และการลุกไหม้ของก๊าซผิดปกติ โดยการปิดกั้นช่องระบายลม หรือการเพิ่มปริมาณก๊าซให้ไหลเข้าสู่เตามากเกินไปจนทำให้ออกซิเจนในเตามีน้อยลงเกินกว่าที่จะทำให้ออกซิเจนได้หมด ทำให้เหลือก๊าซที่ไม่ถูกเผาไหม้ในเตาปริมาณมากทำให้มีเขม่าเกิดขึ้น แต่การเผาแบบนี้จะสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงมาก และควบคุมบรรยากาศในเตาลำบาก ถ้าบรรยากาศแบบรีดักชันเกิดขึ้นมากเกินไป ผลิตภัณฑ์จะมีปัญหาเกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น เกิดรอยสีคล้ำในเนื้อดินเนื่องจากเขม่าแทรกตัวลงไป

กระบวนการเผาโดยทั่วไปมี 2 แบบ

1. การเผาดีบุก (Biscuit Firing) ในการเผาผลิตภัณฑ์ครั้งแรกเรียกว่า การเผาดีบุกหรือบิสกิต โดยใช้อุณหภูมิการเผาประมาณ 800-900 องศาเซลเซียส ในบรรยากาศออกซิเดชัน (Oxidation) ซึ่งมีจุดประสงค์คือ

1.1 เพื่อเพิ่มความพรุนตัวของผลิตภัณฑ์ หลังจากการเผาดีบุกแล้วเนื้อผลิตภัณฑ์จะมีความพรุนตัวสูงขึ้นกว่าเดิม ทำให้การชุบเคลือบเป็นไปได้ง่าย

1.2 เพื่อเพิ่มความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์ ทำให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก

1.3 เพื่อขจัดสารตกค้างต่างๆให้หมดไป เช่น สารอินทรีย์ที่ปะปนอยู่ในเนื้อดิน และไล่ความชื้นในเนื้อดิน

2. การเผาเคลือบ (Glaze Firing) เป็นการเผาชิ้นงานที่ชุบเคลือบแล้วในอุณหภูมิสูงจนถึงจุดสุกตัวของเนื้อดินและเคลือบจนหลอมเป็นแก้วติดอยู่บนผิวชิ้นงาน การเผาเคลือบที่อุณหภูมิต่างๆ หรือการเผาบรรยากาศแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของเคลือบและประเภทของผลิตภัณฑ์นั้นๆ

ผลิตภัณฑ์เซรามิกเมื่อผ่านการเผาในอุณหภูมิต่างๆ

ช่วงอุณหภูมิ 100-200 องศาเซลเซียส น้ำที่อยู่รอบๆอนุภาคนิรยะเหยกกลายเป็นไอ

ช่วงอุณหภูมิ 450 องศาเซลเซียส น้ำในสูตรเคมีของดินเริ่มระเหย

ช่วงอุณหภูมิ 230-573 องศาเซลเซียส ผลึกของซิลิกาหรือควอทซ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปผลึก ทำให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ช่วงอุณหภูมิ 500-600 องศาเซลเซียส	น้ำในดินถูกเผาไปหมด อินทรีย์สารในดินถูกเผาไหม้ ดินเริ่มเปลี่ยนสภาพเป็นหิน
ช่วงอุณหภูมิ 900-950 องศาเซลเซียส	เศษกากเถ้าถ่านของอินทรีย์สารในดินถูกเผาไหม้หมด ไป หินปูนสลายตัวทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
ช่วงอุณหภูมิ 980 องศาเซลเซียส	ดินเปลี่ยนโครงสร้างเริ่มเกิดการหดตัว จากการหลอม ละลายรวมตัวของวัตถุดิบ
ช่วงอุณหภูมิ 1,050-1,100 องศาเซลเซียส	เฟลด์สปาร์ในเนื้อดินเริ่มหลอมละลาย เกิดโครงสร้าง รูปเข็มประสานกันจากผลึกมัลไลท์ในเนื้อดิน ช่วยให้ ดินมีความแข็งแรง
ช่วงอุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส	ผลึกมัลไลท์มีมากขึ้น ดินหลอมละลายปิดรูพรุนเนื้อ แน่น มีความแข็งแรงเพิ่มขึ้น
ช่วงอุณหภูมิ 1,250 องศาเซลเซียส	เนื้อดินและน้ำเคลือบสุกตัวโครงสร้างของผลึกดิน เปลี่ยนเป็นแก้ว 60% มัลไลท์ 21% และควอทซ์ 19%

4. ศิลปะ และองค์ประกอบศิลป์

ศิลปะ คือ ศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยฝีมือวิจิตร มีเอกลักษณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ มีความหมายกว้างขวาง และเฉพาะเจาะจง ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิดของแต่ละคน หรือหน้าที่ของงานศิลปะ หรือตามแนวความคิดของนักคิดในยุคสมัยนั้นๆ

ส. ศิษย์คณศ (2525, น. 16) ได้ให้ความหมายของศิลปะเอาไว้ดังนี้ ศิลปะ ART หมายถึงงานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยฝีมือและความคิด

ชุลุด นิมเสมอ (2534, น. 1) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับศิลปะเอาไว้ว่า ศิลปะเป็นคำที่มีความหมายทั้งกว้างและเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ทัศนะของนักปราชญ์แต่ละคน แต่ละสมัย ที่จะกำหนดแนวคิดของศิลปะให้แตกต่างกันออกไป หรือแล้วแต่จะมีใครนำคำว่าศิลปะไปใช้ ในแวดวงที่กว้างหรือจำกัดอย่างไร

อันที่จริงการที่จะจำกัดความหมายของ “ศิลปะ” ให้ชัดเจนนั้นเป็นเรื่องยาก มีนักคิดนักปราชญ์นิยามไว้แตกต่างกันหลากหลายตามความเชื่อ ตามยุค ตามสมัย ตั้งแต่โบราณกาล (อิทธิพล ตั้งโฉลก, 2550, น. 10)

ความหมายของศิลปะสามารถนิยามโดยภาพรวมได้ดังนี้

1. ศิลปะคือ การแสดงออกของความคิดมนุษย์
2. ศิลปะคือ สื่อที่ใช้ติดต่อกัน
3. ศิลปะคือ การแสดงออกถึงบุคลิกภาพอันสำคัญของมนุษย์
4. ศิลปะคือ การแสดงออกซึ่งฝีมืออันยอดเยี่ยม
5. ศิลปะคือ การสร้างสรรค์ความงามและความคิด

ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบ (Art Composition) ที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ได้แก่ โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้ หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นหารแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุอีกส่วนหนึ่ง เรียกอองค์ประกอบของรูปทรง (Form) คือ องค์ประกอบทาง

รูปธรรม และองค์ประกอบของเนื้อหา (Content) คือ เป็นองค์ประกอบทางนามธรรม ดังนั้นองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะก็คือ รูปทรง กับ เนื้อหา

1. รูปทรง (Form) หรือองค์ประกอบทางรูปธรรม คือสิ่งที่มองเห็นได้ในทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ (Visual Elements) ซึ่งได้แก่ เส้น น้ำหนักอ่อนแก่ ของขาว-ดำ ที่ว่าง สีและลักษณะผิว รูปทรงที่ให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับรูปทรงตัวเอง และเป็นสัญลักษณ์อารมณ์ ความรู้สึก หรือปัญญาความคิดที่เกิดขึ้นในจิตใจด้วย ถ้าจะเปรียบเทียบกับชีวิต รูปทรงคือส่วนที่เป็นกาย เนื้อหาคือส่วนที่เป็นใจ

2. เนื้อหา (Content) คือ องค์ประกอบที่เป็นนามธรรม หรือโครงสร้างทางจิต ตรงกันข้ามกับส่วนที่เป็นรูปทรง หมายถึง ผลที่ได้รับจากงานศิลปะ ส่วนที่เป็นนามธรรมนั้นนอกจากเนื้อหาแล้วยังมีเรื่อง (Subject) และแนวเรื่อง (Theme) รวมอยู่ด้วย ทั้งสามส่วนนี้ต่างก็มีส่วนเชื่อมโยงและซ้อนทับกันอยู่ เรื่องกับเนื้อหาในงานบางประเภทเกือบแยกจากกันไม่ออก แต่ในงานบางประเภทเกือบไม่เกี่ยวข้องกันเลย แนวเรื่อง คือ แนวทางของเรื่อง เป็นต้นทางที่จะนำไปสู่เนื้อหาซึ่งเป็นผลขั้นสุดท้าย เรื่องกับแนวเรื่องบางแห่งมีความหมายต่างกันไม่มากนัก โดยทั่วไปอาจใช้แทนกันได้ (ชลุด นิมเสมอ, 2534)

กิริติ บุญเจือ (2522) ได้จำแนกองค์ประกอบศิลปะเป็น 4 ด้าน 1) สื่อ (Media) คือ สิ่งที่ศิลปินนำมาถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้ เช่น สี หิน ไม้ หมิก ดินสอ ทองเหลือง เหล็ก ฯลฯ 2) เนื้อหา (Content) คือ เรื่องราวที่ศิลปินแสดงออก 3) สุนทรียธาตุ (Aesthetical elements) มี 3 อย่างคือ ความงาม (Beauty) ความแปลกตา (Pictures queness) ความน่าทึ่ง หรือความเป็นเลิศ (Sublimity) 4) ธาตุศิลป์ ซึ่งศิลปินอาจจะตั้งใจเขียนภาพหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ธาตุเหล่านี้จะสอดแทรกอยู่เสมอ

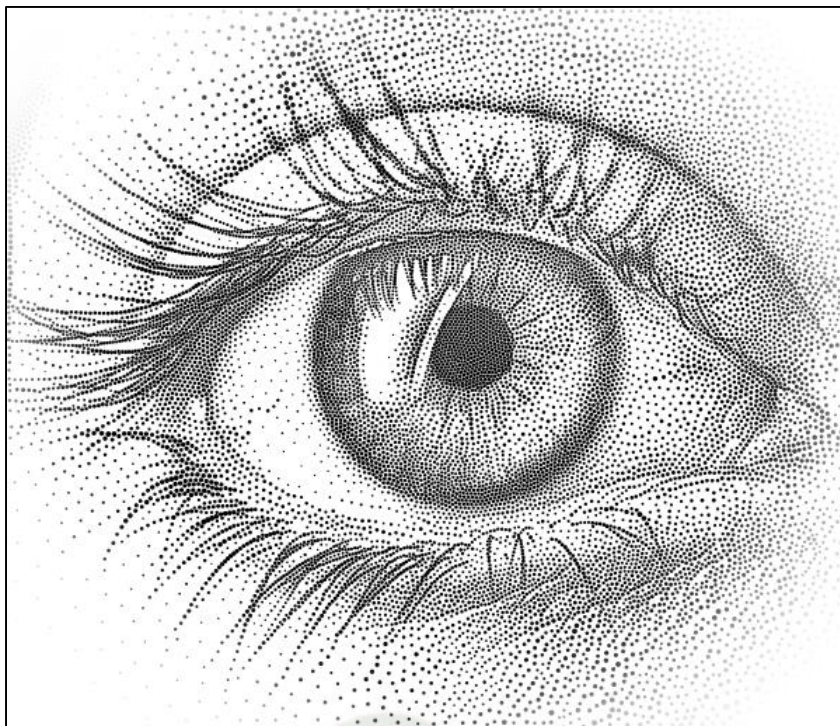
ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยได้นำเอาหลักการขององค์ประกอบศิลปะ (Art Composition) ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญหลักๆ 2 ส่วนคือ ทัศนธาตุ (Elements) และหลักการของทัศนศิลป์ (The Principles of Visual art) เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ และทำให้เกิดเอกภาพขึ้นในผลงาน (Unity)

1. ทัศนธาตุ

ทัศนธาตุ (Elements) หมายถึง ธาตุแห่งการมองเห็นหรือส่วนประกอบต่างๆ ที่สำคัญในงานศิลปะ หรือทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น สี แสงเงา รูปร่าง-รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่าง สามารถนำส่วนประกอบแต่ละอย่างมาสร้างเป็นผลงานศิลปะได้หลายรูปแบบ จะทำความรู้สึกในการมองเห็นที่แตกต่างกันออกไป ทัศนธาตุสามารถสร้างอารมณ์ต่างๆ ให้กับคนดูได้ ทัศนธาตุประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1.1 จุด (Point) หมายถึง สิ่งที่ปรากฏบนพื้นระนาบที่มีขนาดเล็กที่สุด ไม่มีความกว้าง ความยาว ความสูง ความหนา หรือความลึก เป็นทัศนธาตุที่เล็กที่สุด เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ จุดเป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่นๆ เช่น เส้น รูปร่าง-รูปทรง พื้นผิว ค่าความอ่อนแก่ แสง-เงา เป็นต้น

ชลุด นิมเสมอ (2534) อธิบายเอาไว้ว่า จุดเป็นธาตุเบื้องต้นที่สุดของการเห็น จุดมีมิติเป็นศูนย์ ไม่มีความกว้างความยาว หรือความลึก เป็นธาตุที่ไม่สามารถแบ่งได้อีก เป็นสิ่งเล็กที่สุดที่จะใช้ในการสร้างรูปทรง และสร้างพลังความเคลื่อนไหวของที่ว่างในภาพได้

ภาพที่ 2.14 จุด

ที่มา www.zianstudio.com (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.15 จุด

ที่มา www.exmoorarts.com (2560,เว็บไซต์)

1.2 เส้น (Line) เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุกๆแขนงเส้นสามารถแสดงความรู้สึกด้วยตัวของมันเอง และสามารถนำเส้นมาประกอบกันสร้างให้เป็นรูปทรงต่างๆได้ เส้นที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นได้แก่ เส้นตรง และเส้นโค้ง ซึ่งเส้นทุกประเภทเราสามารถนำมาแยกออกเป็นเส้นตรงและเส้นโค้งได้ทั้งหมด ศิลปินสามารถนำเส้นในลักษณะต่างๆมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยเส้นแต่แบบสามารถสร้างความรู้สึกให้เกิดขึ้นได้ดังนี้

- 1.2.1 เส้นตรง ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง แน่นอน จริงจัง
- 1.2.2 เส้นนอน ให้ความรู้สึกราบเรียบ นิ่ง ให้ความรู้สึกไปในทางความกว้าง
- 1.2.3 เส้นเฉียง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่มั่นคง ไม่สมบูรณ์
- 1.2.4 เส้นหยัก หรือเส้นซิกแซกแบบฟันปลา ให้ความรู้สึก น่ากลัว ชัดแย้ง รุนแรง และ

อันตราย

- 1.2.5 เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกการเปลี่ยนทิศทางอย่างรวดเร็ว และพลังความเคลื่อนไหว

ที่รุนแรง

- 1.2.6 เส้นโค้งแบบคลื่น ให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ต่อเนื่อง อ่อนโยน และ

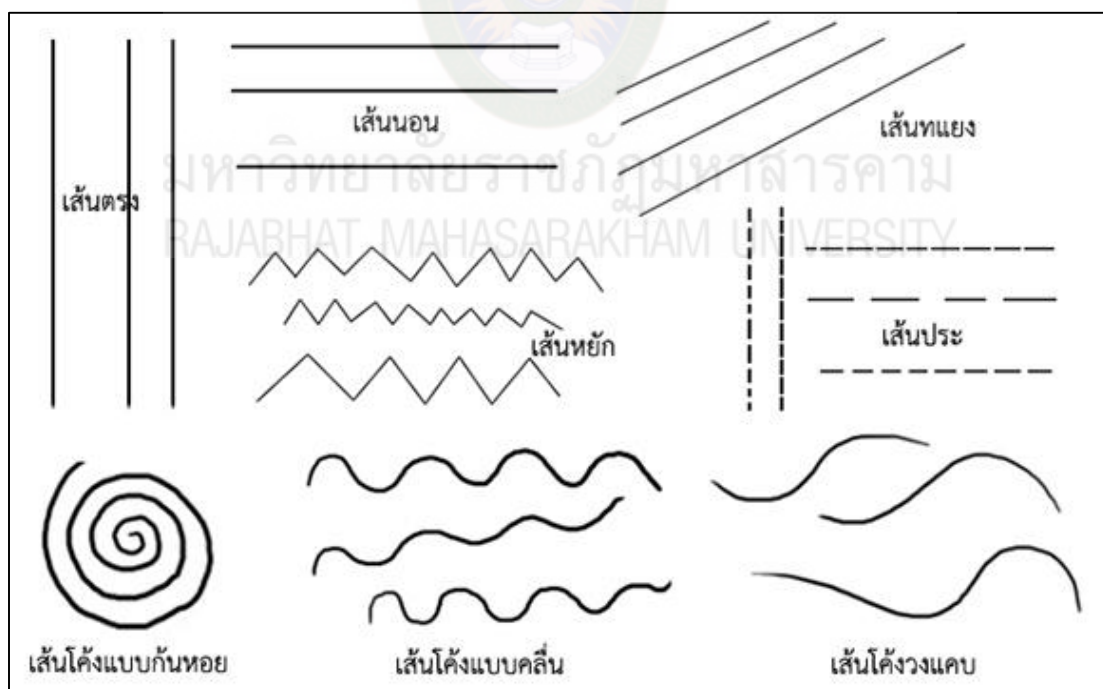
นุ่มนวล

- 1.2.7 เส้นโค้งแบบก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด คลื่นคลาย หรือเติบโตใน

ทิศทางที่หมุนออกมา และการขยายตัวที่ไม่มีจุดจบ

- 1.2.8 เส้นประ ให้ความรู้สึกถึงความไม่ต่อเนื่อง การขาดหาย ความคลุมเครือ และความไม่

ชัดเจน

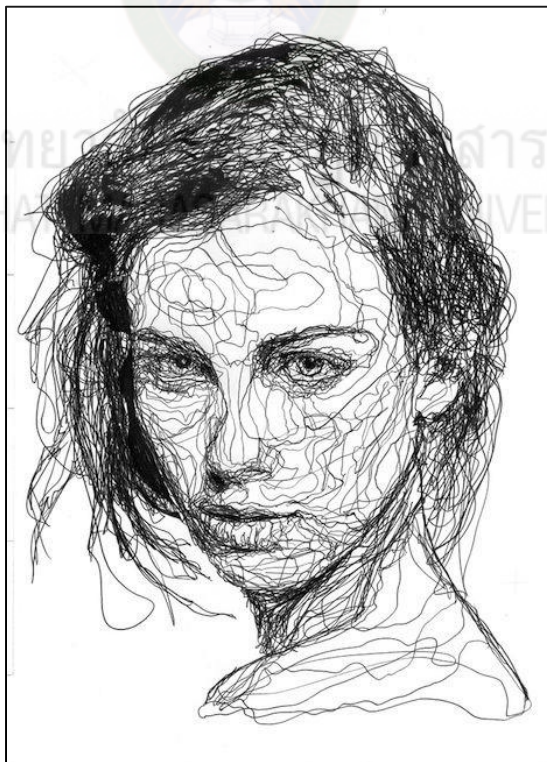

ภาพที่ 2.16 เส้น

ที่มา www.tups.ac.th (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.17 การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
ที่มา www.sonomavalleyhighschoolart.com (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.18 การใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
ที่มา www.sonomavalleyhighschoolart.com (2560,เว็บไซต์)

1.3 สี (Color) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่แสงกระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาสู่มนุษย์ ในวัตถุต่างๆก็มีสีของตัวเอง สีมี่ผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ แม่สีมี 2 ประเภท

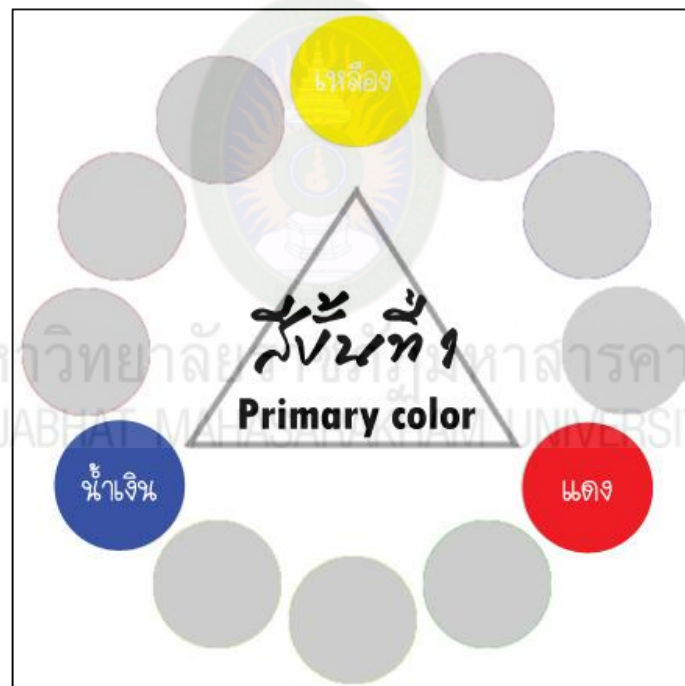
1.3.1 แม่สีวัตถุธาตุ เป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ ประกอบไปด้วย สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน แม่สีวัตถุธาตุเมื่อนำมาผสมกันตามหลักเกณฑ์จะทำให้เกิดวงจรสี ซึ่งเป็นวงจรสีที่เกิดจากการผสมของแม่สีวัตถุธาตุเป็นสีหลักที่ใช้ในงานทั่วไป

1.3.2 วงจรสีประกอบไปด้วยสี 3 ชั้นดังนี้

1.3.2.1 สีชั้นที่ 1 (Primary Colors) คือ แม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน

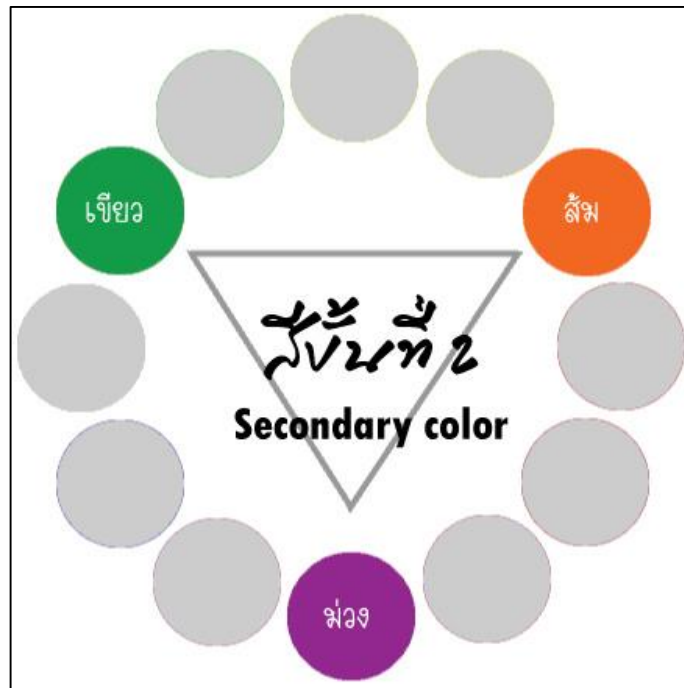
1.3.2.2 สีชั้นที่ 2 (Secondary Colors) คือ สีที่เกิดจากการผสมกันของแม่สีชั้นที่ 1 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน ทำให้เกิดสีใหม่ขึ้นมาคือ สีชั้นที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย สีส้ม สีเขียว และสีม่วง

1.3.2.3 สีชั้นที่ 3 (Tertiary Colors) คือ สีที่เกิดจากการผสมกันของแม่สีชั้นที่ 1 และสีชั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน ทำให้เกิดสีใหม่ขึ้นมาคือ สีชั้นที่ 3 ซึ่งประกอบไปด้วย สีส้ม-แดง สีม่วง-แดง สีเขียว-เหลือง สีเขียว-น้ำเงิน สีม่วง-น้ำเงิน และสีส้ม-เหลือง

ภาพที่ 2.19 สีชั้นที่ 1

ที่มา : ปัทมพร ดำรงธรรมบุญ (2560,เว็บไซต์)

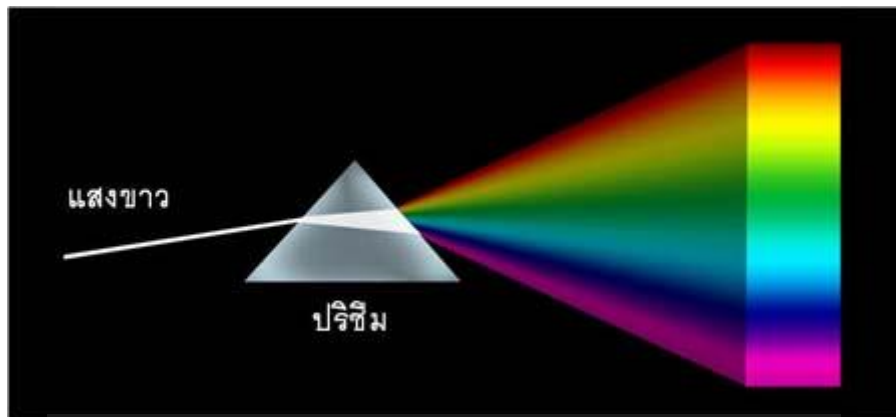
ภาพที่ 2.20 สีขั้นที่ 2
ที่มา : ปัทมพร ดำรงธรรมบุญ (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.21 สีขั้นที่ 3
ที่มา : ปัทมพร ดำรงธรรมบุญ (2560,เว็บไซต์)

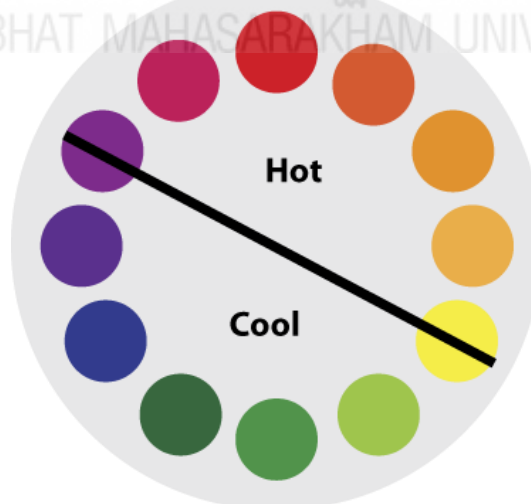
1.3.3 แมสสีแสง (Spectrum) สีมีอยู่ในแสงแดด เป็นคลื่นแสงชนิดหนึ่ง จะปรากฏให้เห็นเมื่อแสงแดดส่องผ่านละอองน้ำในอากาศ หรือให้แสงวิ่งผ่านแท่งปริซึม (Prism) จะเกิดการหักเหของแสงเกิดเป็นแสงสีรุ้ง เรียกว่า สเปกตรัม คัลเลอร์ (spectral colors) มีอยู่ 7 สี ได้แก่ สีแดง สีส้ม สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน สีม่วง และสีม่วง

ภาพที่ 2.22 แสงเมื่อวิ่งผ่านแท่งปริซึม
ที่มา : Amornrat Daeng (2560,เว็บไซต์)

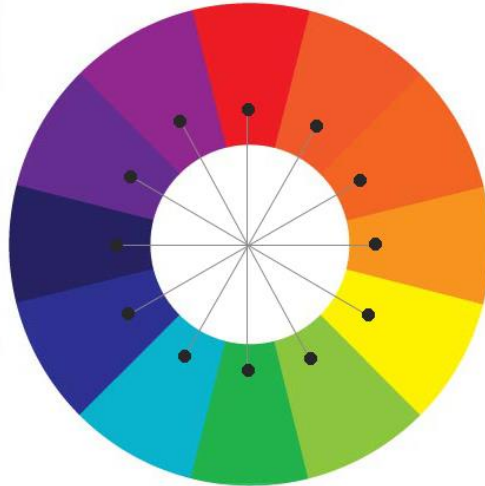
1.3.4 วรรณะของสี คือ สีที่ให้ความรู้สึกร้อน หรือเย็น สามารถแบ่งได้เป็น 2 วรรณะ ได้แก่ สีวรรณะร้อนหรือสีวรรณะอุ่น และสีวรรณะเย็น ในวงจรสีทั้งหมด 12 สี จะมีสีเย็น และสีร้อนอย่างละ 7 สี โดยแบ่งที่สีม่วงและสีเหลือง ซึ่งสีม่วงและสีเหลืองสามารถเป็นได้ทั้งสองวรรณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 2.23 สีวรรณะร้อน สีวรรณะเย็น
ที่มา : suthat satprasert (2560,เว็บไซต์)

1.3.5 สีคู่ หรือสีตรงข้าม (Complementary Colors) สีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสี มีค่าความเข้มตัดกันอย่างรุนแรง บางทีเรียกว่าสีตัดกันอย่างแท้จริง (True Contrast) ถ้านำสีคู่นี้มาผสมกันจะได้เป็นสีกลาง แต่ถ้านำสีใดสีหนึ่งเจือลงไปเพียงเล็กน้อย จะทำให้สีนั้นหม่นลง ถ้าเจือลงไปมากสีก็จะทำให้หม่นมากขึ้น

ภาพที่ 2.24 สีตรงข้าม

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2560,เว็บไซต์)

1.3.6 สีกลาง (Neutral Colors) ถ้านำสีทุกสีในวงจรสีมาผสมกัน จะได้เป็นสีเทาแก่ๆ เรียกสีกลาง หรือนำเอาแม่สีทั้งสามสี คือ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน มาผสมกันก็ได้สีกลางเช่นเดียวกัน

1.4 จิตวิทยาของสี สีมียผลต่อความรู้สึก และมีผลต่อจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกแตกต่างกันไปตามลักษณะของสีนั้นๆ เราจึงใช้สีเพื่อสื่อแทนความรู้สึกออกมา สีต่างๆให้ความรู้สึกได้ดังนี้

- 1.4.1 สีเหลืองให้ความรู้สึก อบอุ่น สว่าง ร่าเริง มั่นคง ความศรัทธา
- 1.4.2 สีแดงให้ความรู้สึกเร้าร้อน อันตราย ความรุนแรง ความตื่นเต้น
- 1.4.3 สีน้ำตาลให้ความรู้สึกแห้งแล้ง ไร้ชีวิต
- 1.4.4 สีเขียวให้ความรู้สึกสดใ สดชื่น เย็น ปลอดภัย
- 1.4.1 สีฟ้าให้ความรู้สึกปลอดภัย โปร่ง แจ่มใส กว้าง
- 1.4.1 สีม่วงให้ความรู้สึก เศร้าหม่นหมอง ลึกลับ
- 1.4.1 สีดำให้ความรู้สึก มีดมืด เศร้า น่ากลัว หนักแน่น
- 1.4.1 สีขาวให้ความรู้สึก ว่างเปล่า บริสุทธิ์ จืดชืด
- 1.4.1 สีเทาให้ความรู้สึก เศร้า สงบ เงียบ ขรา
- 1.4.1 สีน้ำเงินให้ความรู้สึก เงียบขรึม สงบ จริงจัง มีสมาธิ
- 1.4.1 สีทองให้ความรู้สึก มั่งคั่ง สูงส่ง อุดมสมบูรณ์

1.5 น้ำหนัก (Value) คือ ความอ่อนแก่บริเวณที่ถูกแสงสว่าง หรือค่าความมืดกับความสว่าง ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างค่าน้ำหนักขาวและดำ นักสร้างสรรค์ศิลปะเรียกว่า “ค่าต่างแสง” ค่าน้ำหนักนี้จะช่วยทำให้เกิดปริมาตรของรูปทรง ทำให้เกิดระยะใกล้-ไกล เกิดความลึก-ตื้น เกิดความแตกต่างในเรื่องของขนาด ทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ การประสานความอ่อนแก่ในตัวของมันเอง

ภาพที่ 2.25 น้ำหนักสี

ที่มา : [www.rmutphysics.com\(2560,เว็บไซต์\)](http://www.rmutphysics.com(2560,เว็บไซต์))

1.6 รูปร่าง-รูปทรง (Shape and Form)

1.6.1 รูปร่าง คือ การนำเอาเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้าง และความยาว มีลักษณะเป็น 2 มิติ เช่น ผลงานจิตรกรรม วาดเส้น ภาพพิมพ์ เป็นต้น รูปร่างในทางศิลปะอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ รูปร่างธรรมชาติ รูปร่างเรขาคณิต รูปร่างนามธรรม

1.6.2 รูปทรง คือ การนำเส้นมาประกอบกันทำให้เกิดความกว้าง ความยาว และความสูง มีลักษณะเป็น 3 มิติ เช่น ผลงานประติมากรรม รูปทรงในทางศิลปะอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ รูปทรงจากสิ่งมีชีวิต รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงอิสระ

ภาพที่ 2.26 รูปร่าง
ผลงานวาดเส้นโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2.27 รูปทรง
ผลงานประติมากรรมโดยผู้วิจัย

1.7 พื้นผิว (Texture) คือ ลักษณะภายนอกของรูปทรงที่ปรากฏให้เห็นเป็นลักษณะพื้นผิวที่รับรู้และสัมผัสได้ พื้นผิวสามารถทำให้เกิดความรู้สึกต่างกันได้ เช่น ลื่น มันวาว ไส ชุ่ม หยาบ ขรุขระ เป็นต้น พื้นผิวสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ

1.7.1 พื้นผิวจริง (Real Texture) คือ พื้นผิวที่สามารถจับต้องได้ เช่น ก้อนหิน กระดาษทราย กระฉก ผิวหนัง เปลือกไม้ ผ้า ขนสัตว์ เป็นต้น

1.7.1 พื้นผิวเทียม (Artificial Texture) คือ พื้นผิวที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการเห็นทางสายตา เป็นลักษณะพื้นผิวที่ทำเลียนแบบขึ้นเช่น การทำลายไม้ หรือลายหินอ่อน เป็นต้น

1.8 พื้นที่ว่าง (Space) หมายถึง เป็นทัศนธาตุที่มองเห็นก็ต่อเมื่อมีรูปร่างหรือรูปทรงเข้ามา กำหนดจึงเกิดปรากฏให้เห็น จิตรกรรมใช้พื้นที่ว่าง 2 มิติ แต่สามารถสร้างภาพลวงตาให้เห็นเป็น 3 มิติได้ ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมใช้ที่ว่าง 3 มิติ สามารถเจาะทะลุรูปทรงและสามารถเข้าไปอยู่ภายในได้

2. หลักการของทัศนศิลป์ (The Principles of Visual art)

หลักการของทัศนศิลป์ คือ หลักการในการนำเอาทัศนธาตุมาประสานเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ผลงานที่มีเอกภาพ หรือความงามตามความต้องการ หลักการทัศนศิลป์ ประกอบด้วย ดุลยภาพ (Balance) การเน้น (Emphasis) ความกลมกลืน (Harmony) ความหลากหลาย (Variety) ความลดหลั่น (Gradation) จังหวะและความเคลื่อนไหว (Rhythm and Movement) และสัดส่วน (Proportion) ซึ่งแต่ละอย่างมีความหมายดังต่อไปนี้

2.1 ดุลยภาพ (Balance) คือ การนำทัศนธาตุมาประกอบเข้าด้วยกันให้มีความรู้สึกในสภาพคงที่ โดยทั่วไปหมายถึงการถ่วงน้ำหนัก ในทางศิลปะยังรวมถึงการประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของงานศิลปะ การจัดองค์ประกอบในงานศิลปะต้องคำนึงถึงถึงจุดศูนย์ถ่วงของผลงาน ถ้าเอนเอียง หรือหนักไปทางด้านใดด้านหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สมดุลถือว่าเป็นความไม่ลงตัวในงานศิลปะ

2.2 การเน้น (Emphasis) คือ การทำให้เด่นเป็นพิเศษกว่าปกติ โดยการวิธีการในการนำทัศนธาตุ มาประกอบเข้าด้วยกันและเน้นให้เห็นความแตกต่างระหว่างส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดจุดสนใจ การทำให้เด่นหรือการทำให้เกิดจุดสนใจมากกว่าส่วนอื่นๆ หรือเรียกกว่าการเน้นนั้น เป็นการสร้างความแตกต่างในพื้นที่ที่คล้ายกัน เช่น พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รูปร่างสี่เหลี่ยมลดหลั่นไปในทางเดียวกัน สภาพอย่างนี้ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างธรรมดา ภาพอย่างนี้สามารถเน้นให้เกิดจุดสนใจได้หลายวิธี เช่น ปรับทิศทางของรูปร่างอันหนึ่งหรือใช้สีตัดกับโทนสีส่วนใหญ่ หรืออาจแก้ปัญหาโดยใช้ความสว่างในความมืด หรือทำเส้นของรูปร่างให้มีขนาดหรือความหนามากกว่ารูปร่างอื่นๆ เป็นต้น

2.3 ความกลมกลืน (Harmony) คือ วิธีการในการนำเอาทัศนธาตุต่างๆ มาผสมผสานกันในลักษณะเน้นหนักให้คล้ายคลึงกัน และเชื่อมโยงทุกส่วนมาเป็นส่วนเดียวกันทั้งภาพ เพื่อให้เกิดเอกภาพ ทำให้ผลงานมีความกลมกลืนกันโดยรวม และหลีกเลี่ยงความแตกต่าง หรือมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกัน เช่น ผลงานจิตรกรรมที่ใช้สีโทนเดียวกัน หรือผลงานที่ใช้เส้นโค้งเป็นส่วนมาก เป็นต้น

2.4 ความหลากหลาย (Variety) คือ การนำเอาทัศนธาตุที่มีลักษณะแตกต่างกันหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างของเส้น สี หรือรูปทรง นำมาผสมผสานกันจนกลายเป็นความซับซ้อน สับสน วุ่นวาย การเคลื่อนไหว หรือสนุกสนาน เป็นต้น

2.5 ความลดหลั่น (Gradation) คือ การนำเอาทัศนธาตุมาสร้างเพื่อทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในผลงานที่ละเอียดละน้อย เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปร่างเล็กๆ ค่อยๆ เปลี่ยนไปสู่รูปร่างขนาดใหญ่ หรือการเปลี่ยนแปลงสีดำไปสู่เทา และขาวในที่สุด ซึ่งทำให้มองเห็นทิศทางของการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

2.6 จังหวะและความเคลื่อนไหว (Rhythm and Movement) คือ การนำเอาทัศนธาตุแต่ละอย่างที่มีลักษณะคล้ายกันมาจัดวางซ้ำๆ กันอย่างมีทิศทาง โดยการวางจุดหนึ่งเชื่อมต่อไปยังอีกจุดหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างให้เกิดความรู้สึกของเคลื่อนไหวขึ้นภายในผลงาน

2.7 สัดส่วน (Proportion) คือ ความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของทัศนธาตุทั้งหมดและส่วนอื่นๆ ในภาพ ซึ่งเกิดจากจากลักษณะของการเปรียบเทียบกัน เช่น การใช้สีแดงที่มีความเข้มมากกว่าสีแดงที่อ่อนจาง หรือใช้ลักษณะพื้นผิวที่หยาบมากกว่าลักษณะผิวเรียบ หรือการใช้รูปร่างที่มีขนาดใหญ่เปรียบเทียบกับรูปร่างที่มีขนาดเล็กกว่า เพื่อให้เกิดจุดเด่น และดึงดูดความสนใจ

นอกจากนี้ศิลปะยังมีความเกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ซึ่งเป็นการศึกษาเรื่องมาตรฐานของความงาม ซึ่งเป็นการค้นคว้าหาคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความงาม

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาสาขาหนึ่ง ที่ว่าด้วยความงามและสิ่งที่ยามทั้งในศิลปะและธรรมชาติ

จี ศรีนิวาสน์ (สุเชาว์ พลอยชุม, 2534, น. 2: อ้างอิงจากจี ศรีนิวาสน์) ได้กล่าวถึงสุนทรียศาสตร์เอาไว้ว่า สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของคุณวิทยา (Axiology) หรือทฤษฎีคุณค่า สาขาย่อยของคุณวิทยาอีก 2 สาขา คือตรรกศาสตร์และจริยศาสตร์ (Logic and Ethics) ศาสตร์ทั้งสามนี้เป็นศาสตร์แห่งการหาคคุณค่าอันเป็นคุณค่าขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ ความจริง ความดี และความงาม

มัย ตะติยะ (2547) กล่าวว่า สุนทรียภาพ หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าแห่งความงาม ความประณีต และเรื่องราว โดยเกิดจากการรับรู้ของมนุษย์

ความหมายของความงาม

ความงาม (Beauty) เป็นสิ่งที่ความจำเป็นของมนุษย์อีกอย่างหนึ่ง เพราะสามารถทำให้มีความรื่นรมณ์ มนุษย์อาศัยการรับรู้ในเรื่องของความงามเพื่อตัดสินหรือให้คุณค่าแก่สิ่งนั้นว่ามีความงามอย่างไร ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานของความงาม

มัย ตะติยะ (2547) กล่าวว่า ความงาม หมายถึง การกำหนดความรู้สึกจากการรับรู้สู่จิตใจตามภาวะที่มีความเหมาะสมกับกาลเทศะ ตรงตามความต้องการและรสนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นๆ ดังนั้นความงามแต่ละยุคสมัยย่อมมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้คือ สภาพสังคม ศาสนา วัฒนธรรม สภาวะจิตใจ อารมณ์ และความศรัทธา

เพลโต (มัย ตะติยะ, 2547: อ้างอิงจากเพลโต) กล่าวว่า ความงาม คือ การเลียนแบบ ซึ่งแบบจะอยู่ในสากลจักรวาล หรืออยู่ในอุดมคติ ศิลปินรับรู้เข้าถึงแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปกรรม

ความงามสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความงามของธรรมชาติและ ความงามในศิลปะ

1. ความงามของธรรมชาติ

ธรรมชาติ (Nature) คือสิ่งต่างๆในโลกหรือในจักรวาล ที่เกิดขึ้นและดับไปด้วยตัวของมันเอง หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ คน สัตว์ แม่น้ำ ฯลฯ

มัย ตะติยะ (2547) กล่าวว่า ธรรมชาติมีคุณค่าทางวิทยาการต่างๆ โดยเฉพาะสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องกับความงามที่เกิดขึ้นเอง ปราศจากมนุษย์ดัดแปลงปรุงแต่ง ดังนั้นในธรรมชาติมีลักษณะของความงามที่เป็นเฉพาะอย่าง จึงเกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพที่ต่างกัน

2. ความงามในศิลปะ

ศิลปะ (Art) เป็นผลงานที่ต้องผ่านกระบวนการทางทักษะ ฝีมือ ปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละยุคสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ศิลปะไม่ใช่ธรรมชาติ แต่ศิลปะอาจจะอาศัยธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะ การสร้างสรรค์ศิลปะมีหลักการและเหตุผลดังนี้

1. ความประทับใจ เกิดจากการสัมผัสรับรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความเชื่อ ศาสนาและวัฒนธรรม ผลงานจะแสดงออกถึงความงาม ความปิติยินดี ความประณีต ความสงบเยือกเย็น เป็นต้น

2. ความสะท้อนใจ เกิดจากการสัมผัสรับรู้ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น สะท้อนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนใจ เช่น ความตาย ความรัก ความเศร้า ฯลฯ หรือสะท้อนสังคมในทุกๆด้าน ที่ทำให้เกิดความสะท้อนใจ ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของสังคม ความเสื่อมของศาสนา การเมือง เป็นต้น

5. งานสร้างสรรค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสม เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ซึ่งมีแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจ โดยการนำเรื่องราว และรูปทรงที่อยู่ภายในความทรงจำ ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยจากความทรงจำในอดีต ให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมในรูปแบบผลงานศิลปะ โดยการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ในธรรมชาติรอบๆ ตัวของผู้วิจัย และนำมาสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาโดยการศึกษาจากข้อมูลต่างๆ และได้ศึกษางานศิลปะของศิลปินที่มีชื่อเสียง เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คือ อาจารย์มณฑิร บุญมา

อาจารย์มณฑิร บุญมา ผู้วิจัยมีความสนใจผลงานศิลปะของอาจารย์มณฑิร บุญมาเป็นพิเศษ ทั้งในแง่ของแนวความคิด และการใช้วัสดุต่างๆ โดยเฉพาะผลงานในชุด อโรคยาศาล อาจารย์มณฑิร บุญมา เป็นศิลปินที่มีความโดดเด่นในการในการใช้วัสดุในท้องถิ่นชนบทของไทยมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ ทั้งที่เป็นศิลปะสื่อผสมและศิลปะจัดวาง โดยใช้เนื้อหาแบบไทยและพุทธปรัชญา ทำให้เกิดแนวศิลปะไทยร่วมสมัยที่มีความเป็นสากล นอกจากนี้อาจารย์มณฑิรยังเป็นผู้ริเริ่มสร้างผลงานศิลปะที่คนดูสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับผลงาน โดยใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนในการรับรู้ผลงานศิลปะของเขา เพราะเขาได้นำเอากลิ่นมาใช้ในการสร้างงานศิลปะจนโด่งดังไปในระดับนานาชาติ มีผลงานสะสมอยู่ในพิพิธภัณฑ์ชั้นนำหลายแห่ง เช่น อาร์ตแกลเลอรี ออฟ นิวเซาธ์เวล ออสเตเรีย, ฟุกุโอกะ เอเชียัน อาร์ตมิวเซียม ญี่ปุ่น เป็นต้น

แรงบันดาลใจและแนวความคิดในการสร้างผลงานศิลปะของ มณฑิร บุญมา

อาจารย์มณฑิร บุญมา เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ แต่ในช่วงเวลาที่ท่านกำลังรุ่งโรจน์และเดินทางไปแสดงงานตามเทศกาลศิลปะต่างๆ ที่จัดขึ้นอยู่ทั่วทุกมุมโลกอยู่นั้น ท่านได้เสียชีวิตไปด้วยวัยเพียง 47 ปี วงการศิลปะของไทยได้สูญเสียศิลปินที่สร้างชื่อเสียงในระดับนานาชาติให้กับประเทศ และท่านยังทิ้งงานที่คิดและสเก็ตไว้โดยที่ยังไม่ได้ทำอีกเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าอาจารย์มณฑิรจะเป็นศิลปินที่ประสบความสำเร็จในอาชีพศิลปิน แต่ชีวิตของท่านนั้นเต็มไปด้วยความทุกข์ระทมเป็นอย่างยิ่ง เริ่มตั้งแต่การแต่งงานกับภรรยาที่ชื่อ จันแจ่ม บุญมา ในปี 2528 เมื่อแต่งงานแล้วทั้งคู่ต้องแยกกันอยู่เป็นเวลา 10 ปี เพื่อแก้กรรมเก่าตามคำทำนายของพระที่ครอบครัวยุติกรรมของท่านนับถือ แต่ในปี 2534 ภรรยาเป็นมะเร็งเต้านมต้องตัดทิ้ง ท่านจึงเริ่มมุ่งเข้าสู่คำสอนของพุทธศาสนา ตั้งคำถามกับชีวิตหลังความตาย หลังจากนั้นไม่นานภรรยาของท่านก็ตรวจพบมะเร็งที่ต้นคอด้านหลังแล้วก็ลามไปถึงทรวงอก ในปี พ.ศ. 2537 ภรรยาต้องมาจากท่านไปก่อนด้วยวัยเพียง 38 ปี นับเป็นปีที่ 10 หลังจากคำทำนาย ก่อนหน้านี้อาจารย์มณฑิรได้พาภรรยาที่รักของท่านเข้ารับการรักษาด้วยการแพทย์สมัยใหม่ การแพทย์แผนไทย และสมุนไพร ท่านเยียวยาทางด้านจิตใจของภรรยาด้วยการพาเธอไปพบพระที่นับถือ อาจารย์มณฑิรจมอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์จนทำให้ท่านเริ่มสนใจพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม ท่านศึกษาคำสอนของท่านพุทธทาส คำสอนของพระอาจารย์ชา สุภัทโท เรื่อง “การทำวิปัสสนากรรมฐาน” การมีสติกำหนดคุณความดี เพื่อให้เห็นแจ้งในความไม่แน่นอนของชีวิต ต่อมาไม่นานท่าน

ก็พบว่าตัวเองเป็นโรคมะเร็ง อาจารย์มณฑิธรบำบัดรักษาตัวเองด้วยการแพทย์สมัยใหม่ สมุนไพร และ พระพุทธศาสนา ต่อมาไม่นานท่านก็เสียชีวิตด้วยวัยเพียง 47 ปี

ลักษณะสำคัญของผลงานอาจารย์มณฑิธร บุญมา

อาจารย์มณฑิธร แปรเปลี่ยนความทุกข์ระทม และการเฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลงของชีวิตให้ กลายมาเป็น ผลงานศิลปะที่แสดงให้เห็นตัวตนและความคิดของศิลปิน เพราะว่าศิลปินดำเนินชีวิตและคิดต่อ โลกอย่างไรในช่วงชีวิตของเขา เขาก็จะแสดงเรื่องราวต่างๆเหล่านั้นออกมาเป็นผลงานศิลปะ ซึ่งผลงานของ อาจารย์มณฑิธร มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. ใช้วัสดุพื้นบ้าน หรือวัสดุที่มีอยู่ทั่วไป และวิธีการสร้างผลงานแบบไทยๆในการนำมา สร้างสรรค์เป็นผลงาน เช่น ดิน ดินเผา เทียน ไม้ บาตร การหล่อพระ เป็นต้น
2. นำสมุนไพรไทยที่มีกลิ่นเฉพาะมาสร้างเป็นผลงานเพื่อกระตุ้นการรับรู้ของผู้ชม
3. สร้างผลงานจากเนื้อหาและการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

ลักษณะและเนื้อหาในผลงานชุด อโรคยาศาล

ผลงานชุด อโรคยาศาล นี้ สร้างในปี 2538 อาจารย์มณฑิธรได้แรงบันดาลใจมาจากปราสาท ของขอมที่เรียกว่า อโรคยาศาล แปลว่า ศาลาที่ปราศจากโรค เป็นสถานที่บำบัดรักษาโรคสำหรับผู้คนในสมัย โบราณทั้งทางร่างกายและจิตใจในเวลาเดียวกัน คล้ายๆกับโรงพยาบาลในสมัยปัจจุบัน แต่แตกต่างกันตรงที่ โรงพยาบาลในปัจจุบันรักษาแต่ทางด้านร่างกายเท่านั้น ในผลงานชุดนี้ศิลปินได้กล่าวเอาไว้ว่า ข้าพเจ้าปรารถนา ที่จะให้ผลงานติดตั้งของข้าพเจ้าในครั้งนี้ มีสภาพคล้ายตั้งอโรคยาศาล ที่ผู้ชมได้มาบำบัดชะล้างระงับสภาวะ จิตใจของผู้คน ได้เข้าสู่ภาวะที่เป็นธรรมชาติที่สงบผ่อนคลายและมีสมาธิมากขึ้น มีบรรยากาศคล้ายโบสถ์หรือ วิหารหรือโรงพยาบาลแห่งสติ สมาธิ พื้นที่ว่าง ขอบเขต เสียง วัตถุและกลิ่นในสภาวะแวดล้อมของผลงานชุดนี้ คือปัจจัยสำคัญสำหรับข้าพเจ้าใช้กระตุ้นเร้าภาวะสัมผัสของผู้ชม ผลงานคล้ายกับสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย กล้องโลหะหรือกล่องไม้ เรียงทับซ้อนกันขึ้นไปคล้ายๆกับการเรียงตัวของก้อนหินในปราสาทขอมโบราณ มี รูปทรงเหมือนกับสถาปัตยกรรม ผลงานบางชิ้นมีช่องว่างเปิดให้เห็นพื้นที่ภายในผู้ชมสามารถเดินเข้าไปได้ บาง ชิ้นมีการเว้นช่องว่างระหว่างกล่องแต่ละใบตามแนวตั้งรอบรูปทรงของผลงาน ภายในผลงานมีรูปทรงของปอด หรือระฆังแขวนหรือตั้งอยู่ตรงกลาง ผลงานทุกชิ้นมีการบรรจุสมุนไพรเข้าไปในกล่องหรือฉาบทาทั่วทั้งตัว ผลงาน ผลงานจึงมีกลิ่นหอมของสมุนไพรมาก ผลงานมีโทนสีน้ำตาลอ่อนและเข้ม ซึ่งเป็นสีของวัสดุ เมื่อเราเดิน เข้าไปชมผลงานชุด อโรคยาศาล นี้ สิ่งแรกที่ปะทะสายตาก็คือรูปทรงของผลงานที่คล้ายๆกับสถาปัตยกรรม ย่อมมีโทนสีน้ำตาล ทำให้เรารู้สึกถึงเรื่องราวทางศาสนาได้เป็นอย่างดี เมื่อเราเข้าไปใกล้ชิดผลงานมากยิ่งขึ้น กลิ่นหอมของสมุนไพรจะปะทะกับจมูกของเราจนกระตุ้นประสาทการตื่นตัวของเรารุ่งขึ้นมาทันที เราไม่อาจจะ หันเหความสนใจไปทางอื่นใดได้อีกแล้ว สิ่งที่เห็นอยู่ตรงหน้าและสูงขึ้นคือรูปทรงของปอดหรือระฆัง ศิลปิน กำลังกระตุ้นให้เราพิจารณาสิ่งนี้ ปอดคืออวัยวะที่อยู่ภายในของมนุษย์ศิลปินกำลังบอกกล่าวกับเราเรื่องการ พิจารณาลมหายใจเหมือนดังที่พระพุทธองค์เคยสั่งสอนเอาไว้หรืออย่างไร แล้วระฆังนั้นละ? ศิลปินคงต้องการ สื่อสารกับเราจากเสียงภายในของเขาหรือต้องการชี้ให้เราฟังเสียงจากข้างในของตัวเอง ส่วนกลิ่นหอมของ สมุนไพรที่ฉาบทาไว้ที่นั่นเสมือนหนึ่งยารักษาหรือพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ พระพุทธองค์สอนว่า

ชั้น 5 อันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นั้นไม่ใช่ของเรา ท่านให้เราพิจารณาเข้าไปให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งจนล่วงและเข้าถึงจิตเดิมแท้ รวากับว่าอาจารย์มณฑเทียร บุญมา กำลังเดินเข้าไปสำรวจภายในของตัวเองพร้อมกับการบำบัดด้วยพุทธโอสถและในขณะเดียวกันท่านก็เชิญชวนเราให้ร่วมเดินทางไปกับท่านด้วย โดยผ่านทางงานศิลปะที่ท่านรักและทุ่มเทชีวิตให้ทั้งหมดแม้ในยามป่วยไข้ ดังที่ท่านได้กล่าวเอาไว้แล้วว่า ท่านต้องการให้งานศิลปะบำบัดและชะล้างจิตใจของผู้คนให้เข้าสู่สภาวะที่เป็นธรรมชาติ สงบ ผ่อนคลาย และเป็นสมาธิ และผลงานศิลปะของท่านก็ทำให้เรารู้สึกอย่างนั้นจริงๆ

จะเห็นได้ว่าการที่ศิลปินจะสร้างงานศิลปะขึ้นมาได้นั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและวังเววล้อม ปัจจัยที่ทำให้ศิลปินสร้างงานศิลปะนั้นมีอะไรบ้าง สิ่งที่ทำให้อาจารย์มณฑเทียร บุญมา สร้างงานศิลปะขึ้นมาได้นั้นประกอบด้วยปัจจัยเหล่านี้คือ

1. การเสียชีวิตของภรรยาอันเป็นที่รักของเขา ชีวิตที่ทุกข์ระทม ความเชื่อเรื่องกรรมเก่า ความสนใจในพระพุทธศาสนา และการปฏิบัติธรรม
2. ความสนใจในวัสดุพื้นบ้านแบบไทยๆ สร้างงานโดยอาศัยวัสดุใกล้ตัว แทนธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งเป็นธาตุพื้นฐานของสรรพสิ่งในคำสอนของพุทธศาสนา
3. การใช้รูปทรงสถาปัตยกรรมที่เรียกว่า อโรคยาศาล ซึ่งเป็นสถานพยาบาลของขอมในสมัยโบราณเพื่อสื่อถึงการรักษาในสมัยโบราณ เชื่อมไปถึงการรักษาตัวเองด้วยธรรมะ และการแปลความหมายของวัตถุไปสู่เรื่องของนามธรรม
4. รายละเอียดของวัสดุที่ประกอบกันขึ้นเป็นผลงานสื่อให้เห็นถึง ความคิด จิตวิญญาณ การเยยวยาจิตวิญญาณของตัวเอง และความตาย
5. การทำงานของศิลปินนั้นเหมือนกับการปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมของศิลปินนั้นก็ทำให้เกิดการสร้างผลงานศิลปะที่มีคุณค่าขึ้นมา

ผลงานของอาจารย์มณฑเทียร บุญมา

ภาพที่ 2.28 ผลงานอาจารย์มณฑเทียร บุญมา

ที่มา: haiku/นามแฝง (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.29 ผลงานอาจารย์มณฑิธร บุญมา
ที่มา : DESIGNERCITYLINE/นามแฝง (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.30 ผลงานอาจารย์มณฑิธร บุญมา
ที่มา : artasiapacific.com (2560,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.31 ผลงานอาจารย์มณฑิยา บุญมา
ที่มา ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย (2559)

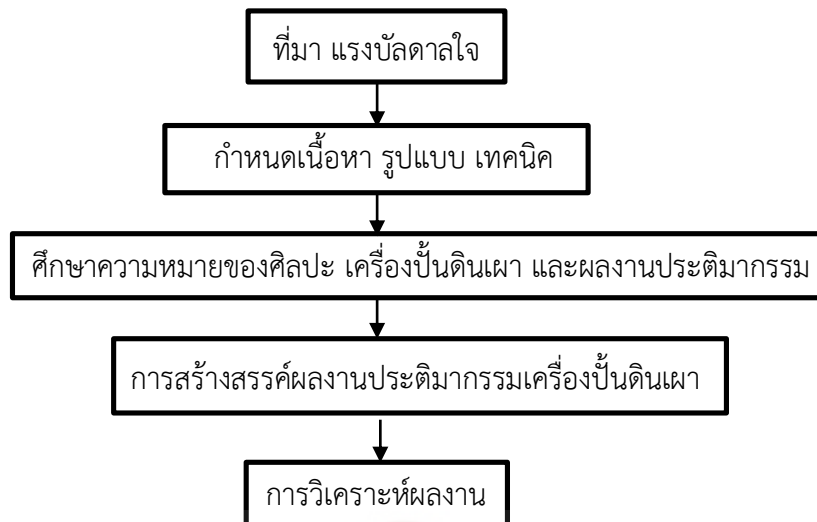
อาจารย์มณฑิยา บุญมา จึงเป็นส่วนสำคัญให้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการนำเอาความรู้ ความรู้สึก และเรื่องราวของชีวิตของตนเองมาเป็นแรงบันดาลใจ ตลอดจนเป็นการได้เรียนรู้การนำเอาวัสดุพื้นฐานที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป เช่น ดินสีต่างๆ ไม้ เทียน เป็นต้น เพื่อนำมาสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ มีกระบวนการสร้างสรรค์โดยเริ่มจากการกำหนดแนวความคิด เนื้อหาเรื่องราว รูปแบบ เทคนิค และวัสดุต่างๆ รวบรวมข้อมูลต่างๆ ข้อมูลจากการศึกษาจากธรรมชาติโดยตรง ภาพถ่าย เอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่ขบวนการการสร้างสรรค์ เริ่มตั้งแต่การสร้างแบบร่างเพื่อศึกษาการใช้รูปทรง และการจัดองค์ประกอบศิลป์ การเตรียมดิน และวัสดุเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ การสร้างผลงานจริง สุดท้ายคือการวิเคราะห์คุณค่าที่เกิดจากผลงาน เนื้อหาและแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ และความงามที่ปรากฏขึ้นในผลงาน

ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลจากธรรมชาติ สถานที่จริง ข้อมูลเอกสาร ตลอดจนผลงานศิลปกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ในรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยใช้เทคนิคเครื่องปั้นดินเผา ได้มีแนวทางในการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวความคิดในการสร้างสรรค์
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
4. สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
5. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

1. แนวความคิดในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ผู้วิจัยมีความประทับใจในความงามของธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัว ซึ่งเป็นป่าละเมาะเล็กๆที่อยู่รอบๆหมู่บ้าน หรือป่าตามหัวไร่ปลายนา จากการได้สัมผัส และสังเกต หรือจากการได้เห็นรูปทรงต่างๆในธรรมชาติ เช่น พื้นที่ป่า เนินดิน ต้นไม้ สัตว์เล็กๆ ใบไม้แห้งที่ร่วงหล่นทับถมกันอยู่บนพื้น หรือกิ่งไม้ที่กำลังผุร่อน เห็ดราที่กำลังเกิดบนขอนไม้ผุ ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสถึงความงาม ความชื่นใจ และได้สัมผัสความงามเหล่านั้นเอาไว้จนเกิดเป็นมิติของความสุขขึ้นภายในจิตใจส่วนลึก แม้ว่าสิ่งต่างๆในธรรมชาติเหล่านั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไปตามกฎของธรรมชาติ หรือด้วยการทำลายของมนุษย์ก็ตาม แต่ภาพความงามของธรรมชาติเหล่านั้นยังคงปรากฏชัดอยู่ในความทรงจำของผู้วิจัย เป็นภาพที่ยังอยู่ในมโนภาพ ชัดเจน ซึ่งมีความเชื่อมโยง และซ้อนทับกับภาพความงามของธรรมชาติที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน และสร้างความประทับใจอยู่ในจิตใจตลอดมา ซึ่งความงามในส่วนนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อความงามในธรรมชาติที่ยังอยู่ในความทรงจำส่วนลึก ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยของความทรงจำจากอดีต แล้วทำให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาด้วยการสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะ

ผู้วิจัยต้องการถ่ายทอดแนวความคิดที่มีแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจ โดยการนำเอาเรื่องราว และรูปทรงที่อยู่ภายในความทรงจำ ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยจากความทรงจำในอดีต ให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมในรูปแบบผลงานศิลปะ โดยการศึกษารูปต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย และนำมาสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นข้อมูลจากธรรมชาติโดยตรง ภาพถ่าย และข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ในรูปแบบกึ่งนามธรรม

2.2 ศึกษารูปทรงต่างในธรรมชาติที่จะนำมาสร้างเป็นรูปทรงในการสร้างสรรค์ เช่น รูปทรงของพื้นที่ เนินดิน พืชพรรณ ต้นไม้ ใบไม้ เห็ด เป็นต้น

2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ และองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งองค์ประกอบศิลป์เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อให้เกิดความสวยงามและมีเอกภาพ

2.4 ศึกษาข้อมูลสุนทรียภาพ ซึ่งสุนทรียภาพนั้นเป็นส่วนสำคัญซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความงาม ซึ่งจะทำให้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมานั้นเกิดความงามที่สมบูรณ์ขึ้นมา และความงามนั้นเป็นส่วนสำคัญในงานศิลปะ

2.5 ศึกษาข้อมูลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมีความจำเป็นต้องศึกษาผลงานศิลปะของศิลปินที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง และมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิด รูปแบบ หรือเทคนิคเป็นต้น เพื่อนำเอาประสบการณ์ของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญนำมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

การศึกษาวเคราะห์ข้อมูลที่จะนำมารีสร้างผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ ได้นำเอารูปทรงมาจากธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย เช่น จากปาล์ม เมฆา เล็กๆในพื้นที่ เนินดิน พืชพรรณ สัตว์เล็กๆ พื้นผิวเปลือกไม้ เห็ดราที่กำลังเกิดบนขอนไม้ผุ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงฝังลึกอยู่ในจิตใจ โดยการนำเอาเรื่องราว และรูปทรงที่อยู่ภายในความทรงจำ ซึ่งเป็นเสมือนร่องรอยจากความทรงจำในอดีต ให้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมในรูปแบบผลงานศิลปะ โดยการศึกษารูปต่างๆในธรรมชาติรอบๆตัวของผู้วิจัย และนำมาสร้างสรรค์ให้ออกมาเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผา จึงนำเอามาศึกษารูปทรง จากนั้นอาจมีการสร้างสรรค์รูปทรงด้วยการลดทอนรูปทรง หรือเพิ่มเติมรูปทรงเข้าไป หรือนำเอาส่วนสำคัญบางส่วน เช่น นำเอาเฉพาะเส้น หรือรูปร่าง หรือเฉพาะพื้นผิวมาสร้างเป็นผลงาน โดยอาศัยหลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิดความสวยงาม ความงาม ความพอดี ความหมายตรงตามแนวคิดและทำให้เกิดเอกภาพขึ้นในผลงาน

4. สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ เมื่อได้รวบรวมข้อมูลครบเพียงพอสำหรับการนำมาสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีการคัดสรรในส่วนของเนื้อหา เรื่องราว และการนำเอารูปทรงที่จะเอามาใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายตามแนวความคิด ตลอดจน การศึกษาข้อมูลทางด้านเทคนิคเพื่อจะนำมาสร้างสรรค์ และข้อมูลด้านองค์ประกอบศิลป์เพื่อนำมาจัดวาง เพื่อให้ผลงานเกิดความงามและเอกภาพ โดยในขั้นตอนแรกต้องมีการสร้างแบบร่าง หรือสเก็ตภาพขึ้นมาก่อน เพื่อให้เห็นผลงานในเบื้องต้น ก่อนจะขยายเป็นผลงานจริง ทดลองทำตามเทคนิคจนผลงานเสร็จสมบูรณ์

5. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

5.1 การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผาเรื่อง ร่องรอยของความงามใน ธรรมชาติมีขั้นตอนต่างๆมีการเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญมากในการสร้างสรรค์ผลงาน มีดังต่อไปนี้

- 5.1.1 เตาเผาเซรามิกไฟฟ้า
- 5.1.2 แป้นหมุน
- 5.1.3 แผ่นไม้รองผลงาน
- 5.1.4 โต๊ะกระโถดิน
- 5.1.5 เครื่องมือปั้น และกรึงโป้ว
- 5.1.6 ดินเหนียว และดินเชื้อ
- 5.1.7 ดินสอ ปากกา กระดาษ อุปกรณ์เครื่องเขียน

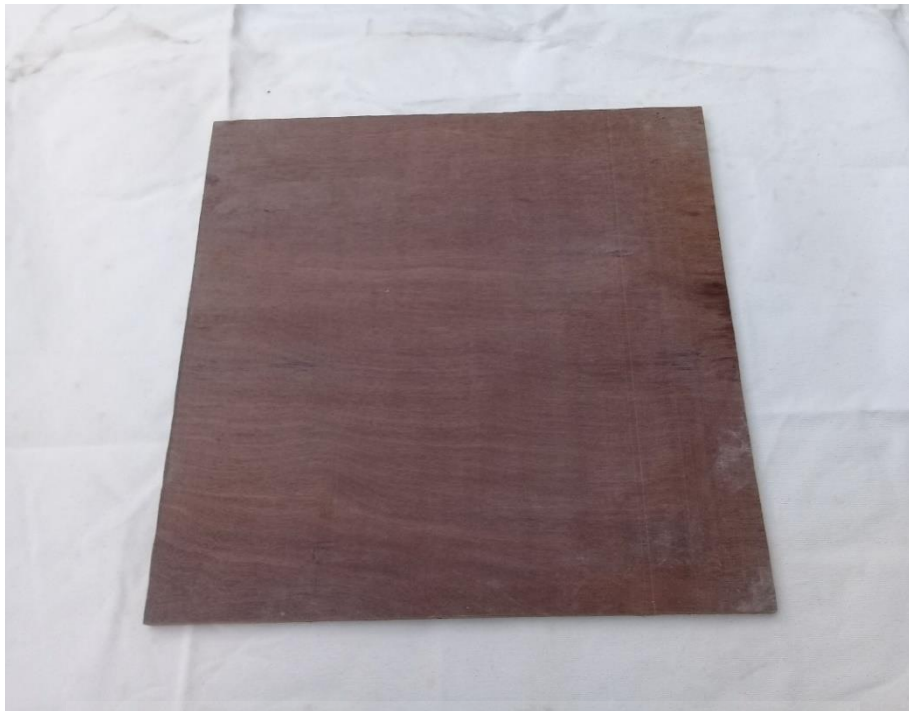

ภาพที่ 3.1 เตาเผาเซรามิกไฟฟ้า

ภาพที่ 3.2 แป้นหมุน

ภาพที่ 3.3 แผ่นรองผลงาน ทำจากไม้อัดความหนา 1 ซม.

ภาพที่ 3.4 โตะกระอะดิน พื้นผิวหน้าทำจากปูนปลาสเตอร์เพื่อให้ดูดน้ำจากเนื้อดิน

ภาพที่ 3.5 เครื่องมือปั้นขนาดต่างๆ

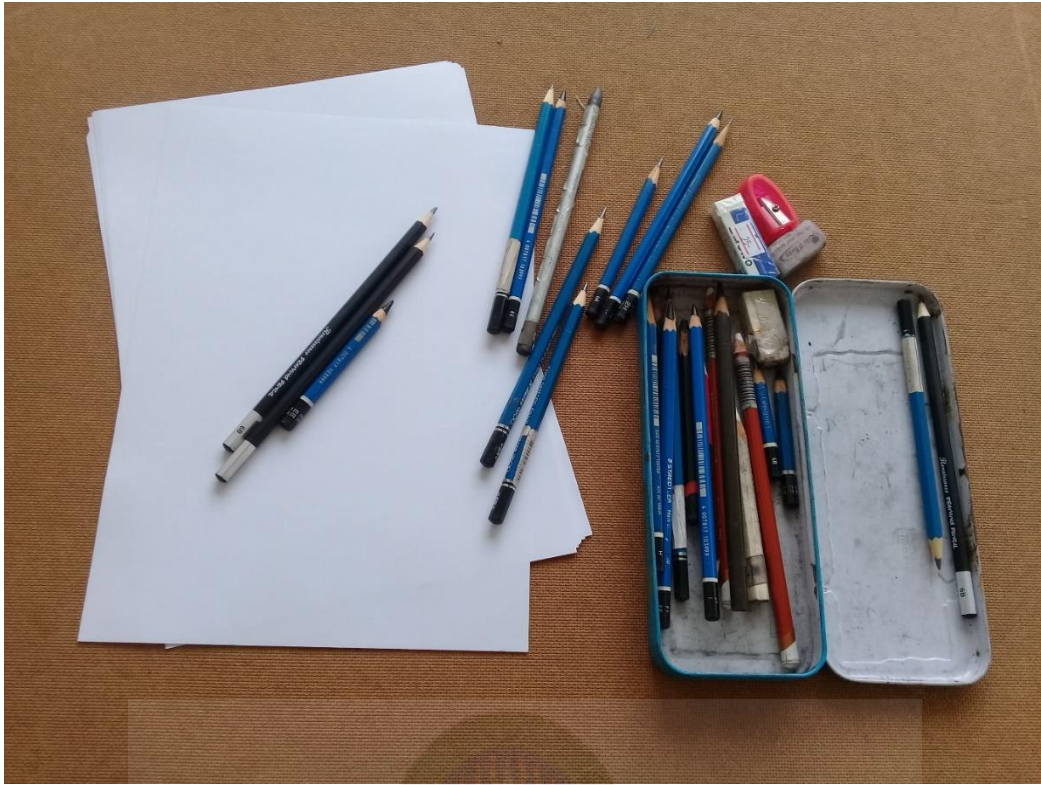
ภาพที่ 3.6 เกรียงโป้วสำหรับแซะ หรือปาดผิวให้เรียบ

ภาพที่ 3.7 ดินเหนียวจากท้องนา นำมาตากแดดให้แห้งสนิท

ภาพที่ 3.8 ดินเชื้อ เป็นดินที่ผ่านการเผามาแล้ว และนำมาบดให้ละเอียด

ภาพที่ 3.9 ดินสอ ปากกา กระดาษ อุปกรณ์เครื่องเขียน

5.2 การเตรียมดิน

ดินที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ เป็นดินที่ได้มาจากท้องถิ่น โดยการเปิดหน้าดินลึกลงประมาณ 50 ซม. แล้วขุดเอาดินขึ้นมา จากนั้นนำดินมาตากให้แห้ง ทบให้มีขนาดเล็กกลง คัดเศษวัตถุต่างๆออกจากเนื้อดิน เช่น เศษอินทรีย์วัตถุ หรือเศษหินที่ แล้วนำมาผสมกับดินเชื้อ (Grog) เพื่อลดการหดตัวและการแตกร้าวจากการเผาในอัตรา 60/40 จากนั้นจึงนำดินที่ผสมแล้วไปหมักในน้ำ 1 คืน หรือนานมากกว่านั้นซึ่งจะทำให้ดินมีความเหนียวดียิ่งขึ้น นำดินมากรองเพื่อให้ดินหมด จากนั้นจึงนำมานวดไล่ฟองอากาศออกจากเนื้อดิน จึงสามารถที่จะนำไปขึ้นรูปเพื่อสร้างสรรค์ผลงานได้

ภาพที่ 3.10 ดินจากท้องนา นำมาตากแดดให้แห้งสนิทใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์

ภาพที่ 3.11 ดินที่แห้งสนิทแล้วนำมาทุบให้มีขนาดก้อนเล็กลง คัดเศษซากวัตถุต่างๆออกจากเนื้อดิน

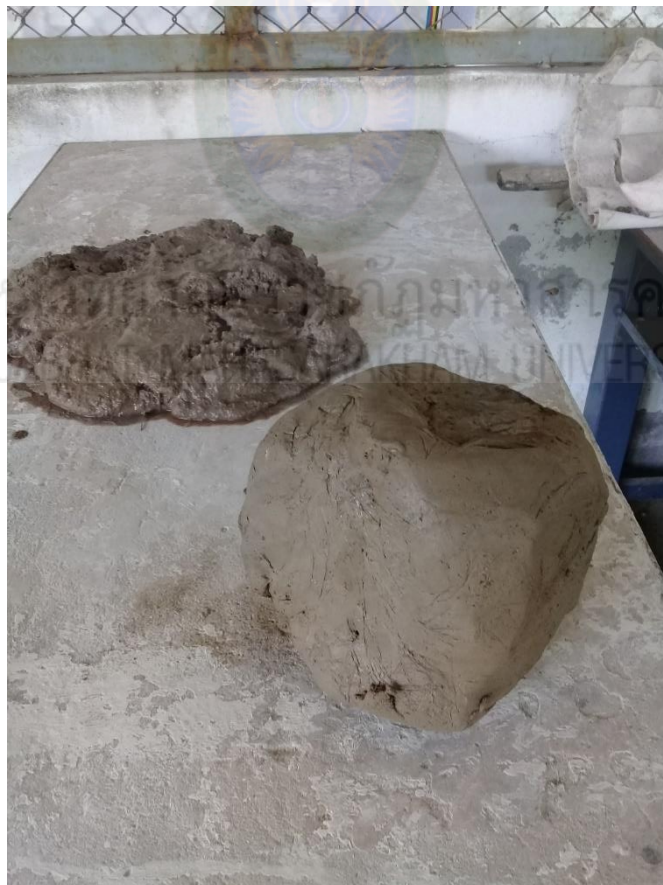
ภาพที่ 3.12 เตรียมนำดิน และดินเชื่อมผสมกันในอัตราส่วน 60/40

ภาพที่ 3.13 หมักดิน โดยนำไปแช่ในน้ำโดยให้น้ำท่วมหน้าดินทิ้งไว้ 1 คืน หรือนานมากกว่านี้จะทำให้เนื้อดินเหนียวยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3.14 เกรอะดิน นำดินที่ผ่านการหมักแล้วมาเกรอะในโตะเกรอะดินเพื่อให้ดูน้ำออกจากเนื้อดินจนหมดตัว

ภาพที่ 3.15 นำดินที่หมดตัวแล้วมานวด

ภาพที่ 3.16 ดินที่ผ่านการนวดแล้วพร้อมนำไปใช้งาน

5.3 การทำสร้างแบบร่าง หรือสเก็ตภาพ

ก่อนที่จะทำการสร้างสรรค์ผลงานจะต้องมีการศึกษาข้อมูลที่จะใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานก่อน ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา เรื่อง ร่องรอยของความงามในธรรมชาติ จะต้องศึกษารูปทรงต่างๆ ในธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด เช่น ต้นไม้ สัตว์ต่างๆ พืชพรรณ พื้นผิวต้นไม้ เมื่อศึกษารูปทรงต่างๆ จนเพียงพอที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างสรรค์ผลงานได้แล้ว จึงนำเอาข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ มาสร้างเป็นแบบร่าง โดยอาศัยหลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดการวางโครงสร้างของรูปทรงต่างๆ มีการตัดทอนรูปทรง ผสมผสาน ดัดแปลง แต่งเติม สร้างเป็นสัญลักษณ์ ทดลองหารูปแบบที่จะทำให้ผลงานสามารถสื่อความหมายตามแนวคิด เกิดความงาม และเอกภาพในผลงาน

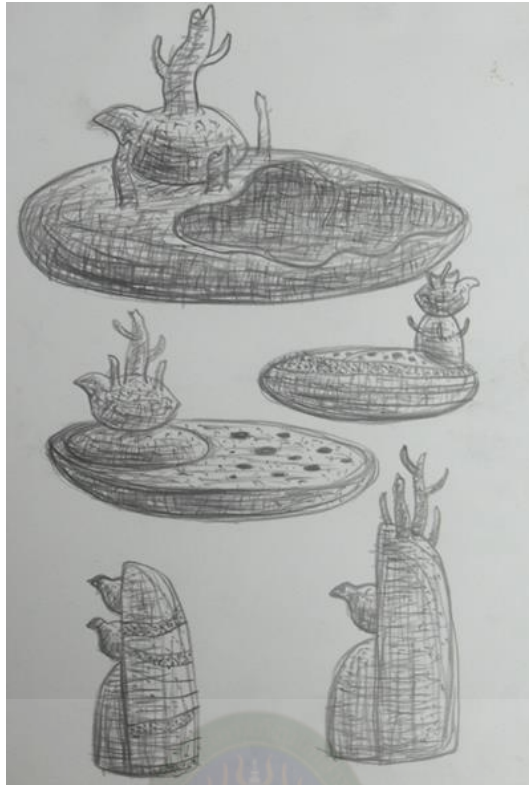

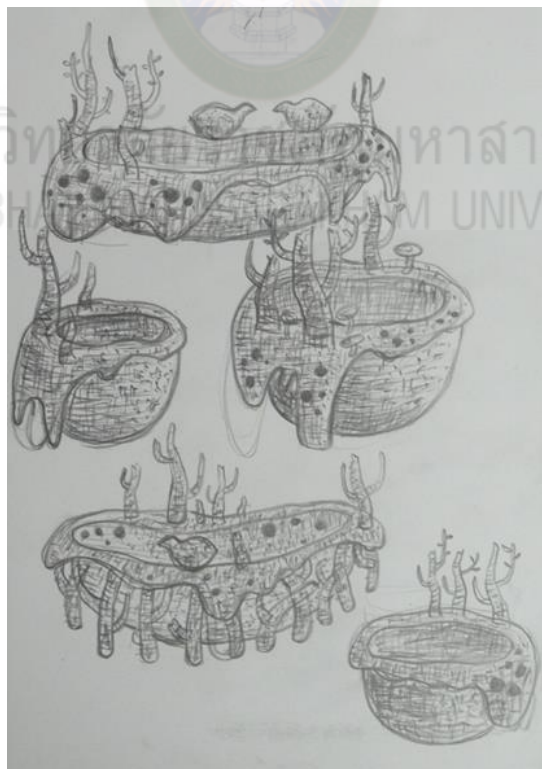
ภาพที่ 3.17 การสร้างแบบร่างผลงาน จากการศึกษารูปทรงต่างๆในธรรมชาติ

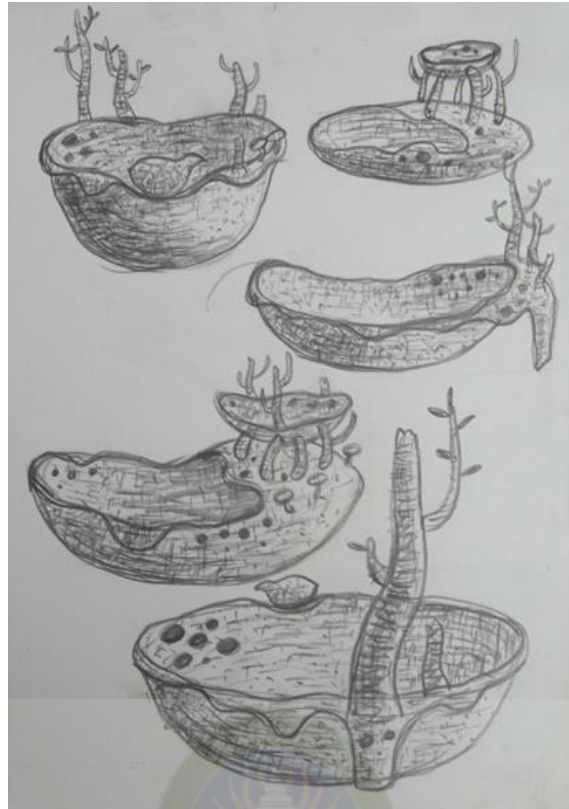
ภาพที่ 3.18 การสร้างแบบร่างผลงาน

ภาพที่ 3.19 การสร้างแบบร่างผลงาน การนำเอารูปทรงต่างๆในธรรมชาติมาประกอบกันโดยใช้หลักการองค์ประกอบศิลป์

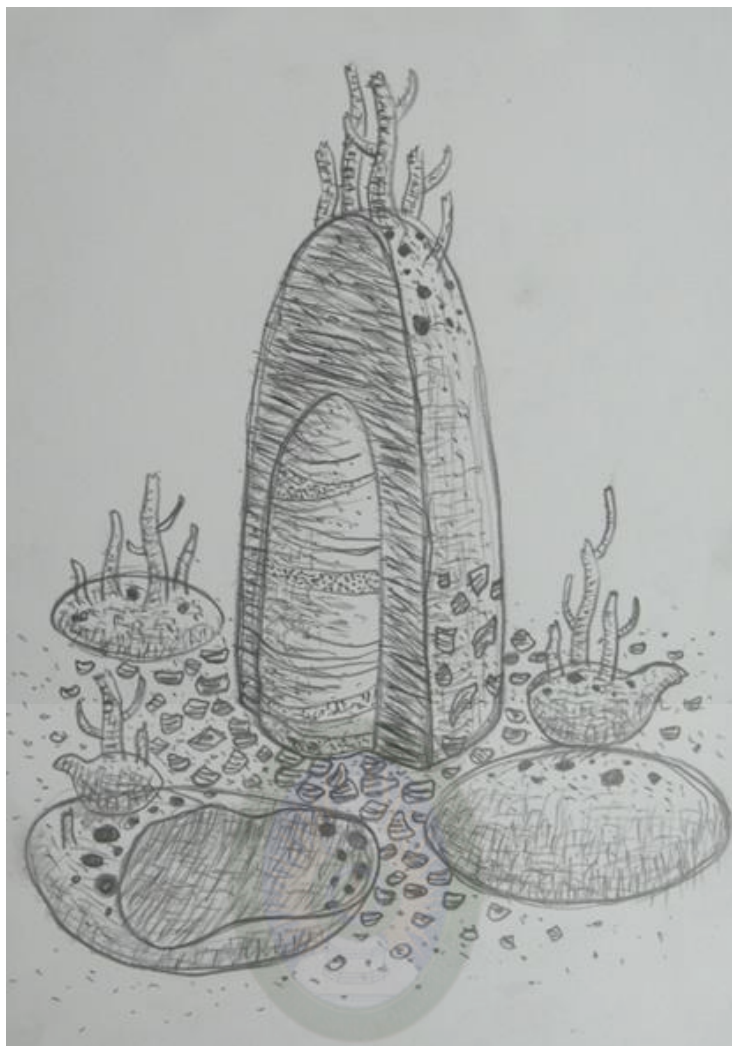
ภาพที่ 3.20 การสร้างแบบร่างผลงาน

ภาพที่ 3.21 การสร้างแบบร่างผลงาน การนำเอารูปทรงต่างๆมาสร้างสรรค์
ขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์จากความคิดภายใน

ภาพที่ 3.22 การสร้างแบบร่างผลงาน

ภาพที่ 3.23 การสร้างแบบร่างผลงาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.4 การสร้างสรรค์ผลงานจริง การขึ้นรูป และการตกแต่งผลงาน

ในการขยายผลงานจากแบบร่างนั้นอาจจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากแบบร่าง โดยอาจจะตัดทอนรูปทรงออก หรือเพิ่มเติมจำนวนรูปทรง เปลี่ยนแปลงในส่วนรายละเอียดเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในผลงานมากที่สุด ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานมีขั้นตอนดังนี้

1. เริ่มต้นจากการวัดดินที่ได้ผสมกับดินเชื้อและหมักเป็นเวลา 1 คืน ถ้ายิ่งหมักนานจะทำให้ดินเหนียวดียิ่งขึ้น
2. เตรียมน้ำดินสำหรับใช้เชื่อมเนื้อดินให้ติดกัน โดยนำดินเหนียวมากวนกับน้ำเปล่าให้เหลวเป็นเหมือนน้ำโคลน
3. ขึ้นรูปผลงานให้เป็นรูปทรงต่างๆตามแบบร่างที่ได้เตรียมเอาไว้
4. ตกแต่ง เก็บรายละเอียดผลงานจนเสร็จสมบูรณ์
5. นำผลงานไปผึ่งลมให้เนื้อดินแห้งสนิทประมาณ 1 สัปดาห์
6. นำผลงานไปเข้าเตาเผาเซรามิกไฟฟ้าในอุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 3.24 นวดดินที่ผ่านการหมักแล้ว

ภาพที่ 3.25 ดินที่นวดแล้วพร้อมนำไปใช้งาน

ภาพที่ 3.26 เตรียมน้ำดินสำหรับเชื่อมเนื้อดิน

ภาพที่ 3.27 กดดินให้เป็นรูปทรงตามที่ต้องการ

ภาพที่ 3.28 กดดินให้ผิวเรียบด้วยท่อ PVC

ภาพที่ 3.29 ตัดบางส่วนออกให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ

ภาพที่ 3.30 รูปทรงหลักของผลงาน

ภาพที่ 3.31 สร้างพื้นผิวในผลงาน

ภาพที่ 3.32 สร้างพื้นผิวด้วยวัสดุจากธรรมชาติด้วยการกดวัสดุลงไปบนเนื้อดิน

ภาพที่ 3.33 การสร้างพื้นผิวด้วยวัสดุจากธรรมชาติ

ภาพที่ 3.34 ฟันฉิวที่เกิดจากวัสดุจากธรรมชาติ

ภาพที่ 3.35 ฟันฉิวที่เกิดจากวัสดุจากธรรมชาติ

ภาพที่ 3.36 ปั้นรูปทรงของกิ่งไม้เตรียมเอาไว้

ภาพที่ 3.37 ปั้นรูปทรงเห็ดเตรียมเอาไว้

ภาพที่ 3.38 ประกอบรูปทรงเข้าด้วยกัน

ภาพที่ 3.39 เชื่อมรายละเอียดของผลงานด้วยน้ำดินที่ได้เตรียมเอาไว้

ภาพที่ 3.40 เก็บรายละเอียดส่วนต่างๆในผลงาน

ภาพที่ 3.41 รายละเอียดของผลงาน

ภาพที่ 3.42 รายละเอียดของผลงาน

ภาพที่ 3.43 ผลงานเมื่อเสร็จแล้ว

ภาพที่ 3.44 ผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 3.45 ผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 3.46 ผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 3.47 ผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 3.48 ผลงานชิ้นที่ 5

ภาพที่ 3.49 ผลงานชิ้นที่ 6

ภาพที่ 3.50 ผลงานชิ้นที่ 7

ภาพที่ 3.51 ผลงานชิ้นที่ 8

การเผา

เมื่อปั้นชิ้นงานประติมากรรมเสร็จแล้ว รอให้ผลงานแห้งโดยตักผลงานในร่มประมาณ 1 อาทิตย์ จากนั้นจึงนำผลงานเข้าเตาเผาเซรามิกไฟฟ้า เเผาชิ้นงานด้วยอุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส ซึ่งอุณหภูมิเท่านี้จะทำให้เนื้อดินสุกตัวจนแกร่ง และมีสีแดงส้มสวยงาม

ภาพที่ 3.52 นำผลงานเข้าเตาเผาเซรามิกไฟฟ้า

ภาพที่ 3.53 นำผลงานเข้าเตาเผาไฟฟ้า

ภาพที่ 3.54 ภายในเตาเผาไฟฟ้า